

**NOW@
PERSPEKTYWA**

Projekt Innowacyjny E-learning

na rzecz niewidomych i niedowidzących

Strategia wdrażania produktu finalnego

Modelu funkcjonowania zdalnego systemu
szkoleń wspierających aktywizację osób
niewidomych i niedowidzących

Projekt realizowany przez:

Fundacja
WIDZIALNI
strony internetowe bez barier

**fundacja
imago**

Fundacja Rozwoju
Demokracji Lokalnej

1989 r.

Biuo projektu
ul. Gen. Józefa Hallera 123
53-201 Wrocław

tel. 784 039 354, 604 514 841, 513 362 807
www.nowaperspektywa.org
biuro@nowaperspektywa.org

Lider projektu: Fundacja Widzialni

Partnerzy:

- ✓ Fundacja Imago
- ✓ Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej – Centrum Dolnośląskie

Temat innowacji: Zwiększenie oferty istniejących, wykreowanie nowych instytucji działających na rzecz integracji społecznej (prowadzącej do zatrudnienia), grup marginalizowanych wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Numer umowy: UDA-POKL.07.03.00-02-194/11-01

1.	Uzasadnienie	5
1.1.	Przeprowadzone działania badawcze.....	5
1.2.	Charakterystyka problemów	6
1.3.	Skala występowania problemów	9
1.4.	Konsekwencje występowania problemów	10
2.	Cel wprowadzenia innowacji.....	11
2.1.	Cel główny.....	11
2.2.	Pożądaný stan docelowy	11
2.3.	Cele, wskaźniki, pomiar	12
3.	Opis innowacji, w tym produktu finalnego.....	14
3.1.	Na czym polega innowacja	14
3.2.	Opis grup docelowych	16
3.3.	Efektywność produktu finalnego	17
3.4.	Warunki konieczne dla właściwego działania innowacji	19
3.5.	Efekt działania innowacji	20
3.6.	Produkt finalny	21
4.	Plan działania w procesie testowania produktu finalnego.....	22
4.1.	Grupy docelowe z punktu widzenia wymiaru testowania	22
4.2.	Przedmiot testowania.....	24
4.3.	Przebieg testowania.	24
5.	Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa.....	26
5.1.	Ewaluacja wewnętrzna projektu	26
5.2.	Ewaluacja zewnętrzna produktu finalnego	27
6.	Strategia upowszechniania	29
6.1.	Cel upowszechniania	29
6.2.	Charakterystyka odbiorców i użytkowników działań upowszechniających	30
6.3.	Opis działań upowszechniających.....	31
7.	Strategia włączania do głównego nurtu polityki.....	33
7.1.	Cel strategii włączania	33
7.2.	Adresaci działań włączających	33

7.3. Formy działań włączających	34
8. Kamienie milowe.....	37
9. Analiza ryzyka.....	38

1. Uzasadnienie

1.1. Przeprowadzone działania badawcze

Głównym problemem, którego rozwiązanie stanowi cel projektu, jest **utrudniony dostęp do zatrudnienia i niekorzystna pozycja na otwartym rynku pracy osób niepełnosprawnych, w szczególności z niepełnosprawnością narządu wzroku**. Biorąc pod uwagę rozwój technologii cyfrowych i możliwości, jakie stwarzają dla osób z niepełnosprawnością sensoryczną należy pamiętać, że także dla innych niepełnosprawności są bardzo przydatne, ich wykorzystanie daje nowe, niespotykane dotąd szanse na kształcenie się tych osób i aktywny udział w otwartym rynku pracy. Do tej pory nie stworzono w Polsce rozwiązania, które umożliwiłoby osobom z niepełnosprawnością wzroku podnoszenie kompetencji w sposób zdalny za pomocą platformy E-learningowej spełniającej wszystkie standardy dostępności i obsługiwanej w pełni przez używane przez te osoby programy czytające. Jest to szczególnie ważne, biorąc pod uwagę utrudnienia w komunikacji i swobodnym przemieszczaniu się osób niewidomych, zwłaszcza poza dużymi ośrodkami miejskimi. Problem ten został zdiagnozowany już na etapie przygotowania aplikacji, a następnie przeprowadzono badania, które uszczegółowiły wiedzę na temat jego skali, specyfiki i konsekwencji.

W ramach projektu przeprowadzono badania mające na celu pozyskanie kompleksowej wiedzy na temat:

- stanu zatrudnienia osób niewidomych i niedowidzących w województwie dolnośląskim,
- potrzeb i oczekiwań względem kompetencji zawodowych oraz rynku pracy osób z niepełnosprawnością wzroku,
- potrzeb i oczekiwań pracodawców wobec pracownika niepełnosprawnego, w szczególności z niepełnosprawnością wzroku,
- aktualnych rozwiązań i funkcjonujących procedur stosowanych przez Jednostki Polityki Społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w szczególności osób z niepełnosprawnością wzroku,
- orzecznictwa i sytuacji osób niewidomych i niedowidzących w Polsce,
- możliwości E-learningu jako innowacyjnej metody nauczania osób niewidomych i niedowidzących,
- budowy i struktury narzędzia – platformy E – learningowej w pełni dostępnej dla osób niewidomych i niedowidzących będącej podstawą technologiczną produktu finalnego.

Badania zostały przeprowadzone w oparciu o:

- analizy eksperckie (raporty),
- badanie i analizę z wykorzystaniem źródeł wtórnych Desk Research,

- badanie ankietowe metodą PAPI – badanie przeprowadzono na grupie 125 osób, w tym 50 osób niewidomych i niedowidzących, 50 pracodawców, 25 przedstawicieli OPS,
- badanie metodą zogniskowanych wywiadów grupowych (FCI) – przeprowadzono 9 wywiadów fokusowych (3 grupy pracodawców, 3 grupy przedstawicieli OPS, 3 grupy osób niewidomych i niedowidzących).

Badania przeprowadzone w ramach projektu miały za zadanie odpowiedzieć na przedstawione przez Zespół Badawczy hipotezy, które dokładnie opisane są w *Raporcie z realizacji badań* będącym załącznikiem do strategii wdrażania produktu. W badaniach został zastosowany nieprobabilistyczny (nielosowy) dobór próby. Ta technika doboru próby badawczej nie wymaga stosowania określonych procedur losowania próby badawczej. Jest ona oparta na subiektywnym wyborze badacza lub wyborze „na chybił trafił”. Wybór próby zastosowanej do badań miał również, w zależności od badanej grupy poddanej eksploracji, charakter celowy (judgmental sampling, purposive sampling), kwotowy, optymalny. Celowy dobór próby polega na tym, że badacze na podstawie swojej wiedzy o populacji sami decydują o tym, kto zostanie włączony do próby.

1.2. Charakterystyka problemów

Badania przeprowadzone w projekcie potwierdziły występowanie problemów zdefiniowanych we wniosku o dofinansowanie tj.:

1) Niski poziom zatrudnienia osób niewidomych i niedowidzących

Opis problemu: Badania wykazały, że poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym osób niewidomych i niedowidzących na Dolnym Śląsku jest zdecydowanie niski i kształtuje się na poziomie zbliżonym do innych województw. Zebrane dane pokazują, że 82% przebadanych pracodawców nie zatrudnia osób z dysfunkcją wzroku, następnych 6% zatrudnia na poziomie do 7% załogi¹. Osoby z niepełnosprawnością wzroku w większości nie są zatrudnione. Firmy prywatne w województwie dolnośląskim dają pracę zaledwie ok. 700 osobom niepełnosprawnym, jednak głównie z niepełnosprawnością ruchową, choć są zawody, np. telemarketer czy programista, gdzie niewidomi znakomicie dają sobie radę². Z kolei Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ) na Dolnym Śląsku zatrudniają zaledwie 7 osób³. Badania wykazały, że osoby niewidome i niedowidzące posiadają najgorszy status na rynku pracy wśród wszystkich rodzajów niepełnosprawności⁴. Odsetek osób niepełnosprawnych wzrokowo nigdy niepracujących kształtuje się na poziomie 35%, w tym aż 57% osób z całkowitą utratą wzroku.

¹ Raport opisowy z badania przeprowadzonego metodą ilościową dla projektu, E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, G.Sikorski, P.Bartkowiak, D.Sitek, 2012

² Raport: Badania ankietowe PAPI, dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, K. Zaręba, 2012

³ Raport: Zatrudnianie osób z dysfunkcją wzroku przez pracodawców na terenie województwa dolnośląskiego, dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, dr M. Franczak, 2012

⁴ Raport o orzecznictwie i sytuacji osób niewidomych i niedowidzących na otwartym rynku pracy, dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, P.Kik, 2012

Przyczyny występowania problemu: Przyczyną występowania problemu są m.in. stereotypy funkcjonujące wśród pracodawców, utrudniające kontakty społeczne, w tym w wymiarze rynku pracy⁵. Dotyczą one w głównej mierze ograniczeń w efektywności pracy osób niewidomych i niedowidzących. Pracodawcy nie posiadają wiedzy na temat możliwości i kompetencji osób niewidomych i niedowidzących jako pracowników, a także na temat możliwych zawodów, jakie mogą być wykonywane przez te osoby⁶. Stereotypowo przypisują oni osobom niewidomym i niedowidzącym nadzwyczajne zdolności w percepcji słuchowej (przypisanie takich osób do zawodu np. stroiciela fortepianu), czy też dotyku (przypisanie do zawodu np. masażyisty). Jest to z gruntu mylny stereotyp, jednakże badania focusowe (FCI) z pracodawcami oraz pracownikami ośrodków pomocy społecznej (OPS) wykazują, że wciąż jest zakorzeniony i funkcjonuje w świadomości społecznej. Co więcej, pracodawcy nie mają możliwości poznania kompetencji i umiejętności osób niewidomych i niedowidzących. Nie istnieje bowiem żadna baza kontaktów, która umożliwiłaby wymianę informacji między pracodawcą a poszukującą pracy osobą niewidomą bądź niedowidzącą.

Badania przeprowadzone w I etapie projektu wskazują wyraźnie na różnorodność i zaprzeczające stereotypom możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością widzenia. Zwraca uwagę fakt, że stosunkowo wysoki odsetek osób pracujących, spośród ogółu niewidomych lub słabowidzących, wbrew stereotypom znalazł pracę, która nie wiąże się z inwalidztwem wzroku. Natomiast połowa pracujących twierdzi, że inwalidztwo wzroku w ogóle nie stanowi dla nich przeszkody w wykonywaniu pracy.⁷ Potwierdza to założenia projektu, który wpisując się w aktualnie wdrażaną politykę i jej priorytety, dąży do aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, zdejmując nacisk z zapomogowego systemu wspierania tej grupy osób. Założeniem projektu jest między innymi dać narzędzie osobom niewidomym i niedowidzącym, dzięki któremu będą mogły skutecznie poszukiwać pracy i pracować zamiast opierać się na świadczeniach i zasiłkach.

2) Brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych wśród osób niewidomych i niedowidzących

Opis problemu: Pomimo swoich wysokich kompetencji cyfrowych osoby niewidome i niedowidzące nie mogą ich wykorzystać w pracy zawodowej, ponieważ nie posiadają odpowiednich umiejętności branżowych. Ponadto, jak pokazują wyniki badań, osoby niewidome i niedowidzące mają niewystarczającą wiedzę na temat prowadzenia własnej firmy i nie podejmują samozatrudnienia (odsetek osób prowadzących działalność gospodarczą wyniósł 3% wśród niedowidzących i 0% wśród niewidomych)⁸.

Przyczyna występowania problemu: Osoby niewidome i niedowidzące, w skali regionu i kraju, mają bardzo ograniczony dostęp do edukacji i możliwości podnoszenia

⁵ Raporty z badań FCI: Badanie potrzeb osób niewidomych i niedowidzących (...), grupa I, II, Ewelina Wojcikiewicz –Skrzypczak, 2012

⁶ Raporty z badań FCI: Badanie potrzeb osób niewidomych i niedowidzących(...), grupa III, IV, Ewelina Wojcikiewicz –Skrzypczak, 2012

⁷ Raport FIRR; Kraków 2006

⁸ Raport: Badania wpływu kierunku i poziomu wykształcenia na aktywność zawodową osób niepełnosprawnych cz. 2 z 6, Perspektywa osób niewidomych i niedowidzących, PENTOR, 2009

kompetencji zawodowych z powodu braku dostosowanej dla tej grupy osób oferty edukacyjnej i szkoleniowej. Brakuje na rynku oferty szkoleniowej z zakresu podnoszenia kompetencji bądź nauki nowych umiejętności zawodowych dostępnych dla osób z dysfunkcją wzroku. Oferowane szkolenia to kursy przygotowane z myślą o osobie pełnosprawnej, wymagające osobistego udziału. Natomiast obecne na rynku kursy e – learningowe są opracowane w sposób niepozwalający korzystać z nich osobom niewidomym bądź niedowidzącym⁹.

3) Nieskuteczność instytucji integracji i pomocy społecznej w aktywizacji osób niewidomych i niedowidzących

Opis problemu: Przeprowadzone badania potwierdziły, że instytucje pomocy społecznej na Dolnym Śląsku w nikłym stopniu podejmują działania aktywizacyjne skierowane do grupy osób niewidomych i niedowidzących. Realizowane są jedynie projekty systemowe, które nie rozwiązują problemu, ponieważ udział w nich osób niewidomych i niedowidzących jest najczęściej zerowy. Jest to spowodowane brakiem odpowiedniej oferty w ramach projektów systemowych.¹⁰

Przyczyna występowania problemu: Analiza oferty i narzędzi, jakimi dysponują ośrodki pomocy społecznej, oraz jak wykazały badania także Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR)¹¹, których jednym z zadań jest także aktywizacja zawodowa, wykazała brak rozwiązań dedykowanych osobom niewidomym i niedowidzącym¹² (60% respondentów stwierdziło taki stan rzeczy, 24% nie miało zdania)¹³. OPS nie oferują żadnych możliwości podnoszenia kompetencji zawodowych osobom z niepełnosprawnością wzroku, nie dają także narzędzi komunikujących bądź zapewniających pośrednictwo pomiędzy pracodawcą a osobą niepełnosprawną (70% respondentów stwierdziło, że OPS nie aktywizuje skutecznie osób niewidomych i niedowidzących¹⁴). Jedynie 27% badanych ośrodków pomocy społecznej dysponuje stroną www dostępną (w stopniu minimalnym wobec wymaganych standardów) dla osób niewidomych i niedowidzących¹⁵. W sensie prawnym sytuacja osób niewidomych i niedowidzących uległa poprawie dzięki podpisaniu 16 maja 2012 r. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz.U. 2012, pozycja 526) ustanawiające Krajowe Ramy Interoperacyjności, stanowiące ważny krok do uporządkowania rządowej infrastruktury

⁹ Raport: Audyt dostępności serwisu eTutor oraz innych platform, dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, P. Marcinkowski, 2012

¹⁰ Raport dotyczący współpracy ośrodków pomocy społecznej z osobami z dysfunkcją wzroku w kontekście aktywizacji zawodowej i podnoszenia kompetencji na terenie województwa dolnośląskiego, dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, I. Trupkiewicz, 2012

¹¹ tamże

¹² tamże

¹³ Raport opisowy z badania przeprowadzonego metodą ilościową dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, G.Sikorski, P.Bartkowiak,D.Sitek, 2012

¹⁴ tamże

¹⁵ Raport dotyczący współpracy ośrodków pomocy społecznej z osobami z dysfunkcją wzroku (...), I. Trupkiewicz, 2012

informatycznej. Rozporządzenie to nakłada obowiązek dostosowania serwisów www jednostek realizujących zadania publiczne do standardów dostępności. Jednakże realizacja zapisów Rozporządzenia nadal postępuje bardzo powoli. Internet jest dla osób z dysfunkcją wzroku bardzo ważnym źródłem pozyskiwania informacji, zatem tak niski procent dostępnych serwisów www dyskryminuje je w dostępie do niej. Osoby z dysfunkcją wzroku poszukują i znajdują pracę sposobami podobnymi do ogółu populacji w Polsce – dominują drogi nieformalne, przy czym rola instytucji pomocy społecznej czy rynku pracy jest bardzo niewielka. Wynika to w głównej mierze z braku odpowiednich narzędzi i rozwiązań, które mogłyby wspomóc urzędy w aktywizacji zawodowej tej grupy, a także znacznie usprawnić dystrybucję ofert pracy i komunikację –pracodawca – poszukujący pracy¹⁶.

Dzięki technologiom informatycznym niepełnosprawni wzrokowo mają możliwość transkrypcji treści pisemnych na język mówiony (oprogramowanie asystujące – programy czytające), jednak w skutek niedostosowania narzędzi cyfrowych (np. stron www) podmiotów odpowiedzialnych za aktywizację zawodową możliwości te są często ograniczone. Podstawową przeszkodą w zdobyciu pracy są problemy z pozyskaniem informacji (nie mogą odbierać informacji wizualnych czy też korzystać z informacji pisanej) oraz niedogodności w komunikacji interpersonalnej, a także ograniczenia w samodzielnym poruszaniu się i podróżowaniu (niemożność znalezienia miejsca, problemy z koordynacją wzrokowo-ruchową, bariery architektoniczne).

Rezultaty badań jednoznacznie wskazały, że założony we wniosku model aktywizacji zawodowej osób niewidomych i niedowidzących jest pożądany przez wszystkie przebadane grupy – osoby niewidome i niedowidzące, jednostki polityki społecznej oraz pracodawców. Szeroki zakres badań znacząco zwiększył wiedzę na temat potrzeb osób niewidomych i niedowidzących w odniesieniu do ich aktywizacji zawodowej, a także możliwości wykorzystania już istniejącej infrastruktury OPS, ZAZ i PCPR z zastosowaniem innowacyjnego narzędzia dla skutecznego podnoszenia kompetencji branżowych tej grupy niepełnosprawnych. Badania źródeł wtórnych, raporty cząstkowe ekspertów, a w szczególności badania ankietowe i focusowe (FCI) potwierdziły konieczność realizacji projektu w zaproponowanej w strategii formie.

1.3. Skala występowania problemów

Badania ankietowe oraz focusowe (FCI), a także zbadanie źródeł wtórnych wykazało, że zjawisko utrudnionego dostępu do otwartego rynku pracy dla osób z niepełnosprawnością wzroku obejmuje bardzo wysoki odsetek tej grupy. Osoby niepełnosprawne stanowią grupę o bardzo małym udziale w rynku pracy - przy 436 tys. osób niepełnosprawnych na Dolnym Śląsku poziom ich zatrudnienia wyniósł w 2009r. zaledwie 19,8%¹⁷.

Wśród niepełnosprawnych grupą o wyjątkowo niekorzystnej sytuacji są osoby niewidome i niedowidzące. Statystyki podają, że 95% wszystkich osób niewidomych i niedowidzących utrzymuje się ze źródeł niezarobkowych (PZN 2003). Wg GUS

¹⁶ Raporty z badań FCI: Badanie potrzeb osób niewidomych i niedowidzących w zakresie szkoleń zdalnych wspierających aktywizację zawodową osób niewidomych i niedowidzących, grupa I, II, Ewelina Wojcikiewicz – Skrzypczak, 2012

¹⁷ Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej dla DŚ; MRR 2010

w 2004r.w Polsce mieszkało 1,8 mln osób z dysfunkcją wzroku, w tym 150 tys. niewidomych (PZN; 2011).

Bardzo trudne położenie osób niewidomych i niedowidzących na rynku pracy, pomimo ich kwalifikacji i relatywnie wysokiej zdolności do wykonywania szerokiego spektrum obowiązków, podkreśla fakt, iż brak jakichkolwiek pełnych i aktualnych badań w skali kraju czy Dolnego Śląska. Najpełniejszymi danymi na temat osób z uszkodzonym narządem wzroku dysponuje Polski Związek Niewidomych(PZN), który w roku 2011 zrzeszał ok. 65 tys. członków zwyczajnych¹⁸ (w tym 4 tys. niewidomych na Dolnym Śląsku¹⁹). Tylko 5,7 tys. osób, stanowiących 8,7% wszystkich z tą niepełnosprawnością, jest zatrudnionych, głównie w instytucjach państwowych i samorządowych, PZN, jego okręgach i jednostkach organizacyjnych, spółdzielniach niewidomych i ogólnoinwalidzkich oraz innych zakładach pracy chronionej.

1.4. Konsekwencje występowania problemów

Konsekwencje zaistniałych problemów mają dwa wymiary.

1) Wymiar psychospołeczny

Jak wykazują badania przeprowadzone w ramach projektu, brak zatrudnienia skutkuje zaniżeniem samooceny, brakiem motywacji do rozwijania kompetencji, pogłębieniem niechęci do podejmowania jakiejkolwiek aktywności. Efektem jest marginalizacja społeczna biernych zawodowo osób niepełnosprawnych. Wywiady z osobami niewidomymi i niedowidzącymi (FCI) jasno wykazały, że brak pracy oraz ograniczone możliwości jej poszukiwania mają zdecydowanie negatywny wpływ na ich kondycję psychiczną i samoocenę. Realizacja projektu ma także w tym aspekcie bardzo duże znaczenie – podniesienie komfortu psychicznego osób niewidomych i niedowidzących jest równie ważna jak korzyści materialne.

2) Wymiar ekonomiczny

Konsekwencjami ekonomicznymi bierności zawodowej osób z dysfunkcją wzroku są wysokie koszty rent i zasiłków z tytułu niezdolności do pracy. W skali województwa oraz kraju niesie to za sobą realne konsekwencje ekonomiczne powodujące obciążenie budżetu państwa²⁰. Na Dolnym Śląsku z racji niezdolności do pracy, w tym niepełnosprawności, w 2011 r. wypłacono 1 610 554,8 tys. zł świadczeń rentowych.

Zmiany względem wniosku o dofinansowanie projektu innowacyjnego

Do realizacji projektu na etapie testowania, wdrażania i upowszechniania włączono Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. Podczas badań (FCI) respondenci silnie akcentowali takie rozszerzenie z uwagi na zadania realizowane przez PCPR. Respondenci zwracali uwagę, że proces testowania oraz wdrażania i upowszechniania produktu byłby niepełny i merytorycznie niewystarczający bez objęcia nimi także PCPR, które pełnią bardzo ważną rolę w zakresie aktywizowania osób niepełnosprawnych, dysponuje także możliwościami implikacji produktu do swoich struktur. Wnioskodawca,

¹⁸ za www.pzn.org.pl

¹⁹ za dolnyslask.info.pl 2011

²⁰ Raport: Badania wpływu kierunku i poziomu wykształcenia na aktywność zawodową osób niepełnosprawnych cz. 2 z 6, Perspektywa osób niewidomych i niedowidzących, PENTOR,2009

mając to na uwadze, postanowił włączyć do projektu także Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

2. Cel wprowadzenia innowacji

2.1. Cel główny

Celem głównym wprowadzenia innowacji jest **wzrost skuteczności inst. integracji społ. w aktywizacji niepracujących os. niepełnosprawnych poprzez wypracowanie modelu funkcjonowania zdalnego systemu szkoleń wspierających aktywizację os. niewidomych i niedowidzących, do 29.06.2014, na Dolnym Śląsku.**

2.2. Pożądaný stan docelowy

Użytkownikami projektu będą ośrodki pomocy społecznej, zakłady aktywizacji zawodowej, powiatowe centra pomocy rodzinie, a także wszystkie inne zainteresowane jednostki polityki społecznej. Natomiast odbiorcami produktu będą osoby niewidome i niedowidzące.

Pożądanym stanem docelowym po wprowadzeniu innowacji będzie zwiększenie skuteczności działań aktywizujących zawodowo osoby niewidome i niedowidzące realizowanych przez OPS, ZAZ i PCPR poprzez wyposażenie ich w model kształcenia zdalnego w pełni dostępnego dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

Zamierzonym rezultatem jest poprawa pozycji osób niewidomych i niedowidzących z terenu Dolnego Śląska na rynku pracy poprzez podniesienie ich kompetencji zawodowych. Zostanie to osiągnięte dzięki zapewnieniu możliwości kształcenia on line za pośrednictwem w pełni dostępnego portalu E – learningowego dla osób z niepełnosprawnością wzroku i opracowanych w ramach projektu kursów. Do dyspozycji pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz zakładów aktywizacji zawodowej oddany zostanie stworzony w ramach projektu model funkcjonowania szkoleń zdalnych wspierający aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnością wzroku. Portal E – learningowy będzie dostępny w Internecie pod dedykowanym adresem oraz poprzez strony www ośrodków pomocy społecznej. Zostanie znacznie zwiększona komunikacja pomiędzy pracodawcą a osobą niewidomą bądź niedowidzącą poprzez bazę danych ofert i poszukujących pracy wraz z opisem kompetencji, która będzie integralnym elementem portalu – *pozycja nieujęta we wniosku o dofinansowanie, dodana w wyniku analizy badań ankietowych i FCI.*

Na skutek wprowadzenia innowacji osoby niewidome i niedowidzące ukończą jeden lub więcej kursów zamieszczonych na platformie E – learningowej. Kursy ukończy 15 użytkowników, jednakże wnioskodawca zakłada, że skorzysta z nich większa ilość (choć mogą oni ich nie ukończyć), stąd wyższa liczba godzin odbytych szkoleń niż wynikająca z przeliczenia godzin na ilość osób założonych we wskaźniku.

2.3. Cele, wskaźniki, pomiar

Cele	Wskaźniki realizacji	Wartość bazowa/docelowa	Źródła weryfikacji/pozyskania danych/częstotliwość pomiaru
Cel główny: Wzrost skuteczności inst. integracji społ. w aktywizacji niepracujących os. niepełnosprawnych poprzez wypracowanie modelu funkcjonowania zdalnego systemu szkoleń wspierających aktywizację os. niewidomych i niedowidzących, do 29.06.2014, na Dolnym Śląsku	Liczba innowacyjnych narzędzi (opracowanych w ramach fazy testowania)	0/6	Protokół odbioru narzędzi/jednorazowo na koniec II etapu - VIII.2013
	Liczba rekomendowanych zmian (na etapie upowszechniania)	0/1	Lista rekomendacji, zmian/jednorazowo na koniec projektu - VI.2014
	Liczba przekazanych modeli do OPS/ZAZ/PCPR (w ramach fazy upowszechniania i włączenia)	0/167, 0/4, 0/30	Lista instytucji, którym przekazano model/ jednorazowo na koniec IV etapu - VI.2014
	Zwalidowany produkt finalny dotyczący proponowanego Modelu funkcjonowania szkoleń zdalnych wspierających aktywizację osób niewidomych i niedowidzących	0/1	Pismo z IOK / II 2014
Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępu do zatrudnienia 15 osób niewidomych i niedowidzących spełniających kryteria grupy odbiorców poprzez opracowanie modelu funkcjonowania szkoleń zdalnych wspierających ich aktywizację na Dolnym Śląsku, w okresie od 02.02 2012 do 29.06.2014	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projekcie (w ramach fazy testowania)	0/15 (10K, 5M)	Potwierdzenie ukończenia kursu - certyfikat/jednorazowo na zakończenie II etapu - VIII.2013
	Wzrost kwalifikacji zawodowych i podstawowych u osób niewidomych i niedowidzących (w ramach fazy testowania)	0/15 (10K, 5M)	Ankieta – pre – post wśród osób niewidomych i niedowidzących/przed i po każdym ukończonym kursie w II etapie - IV i VIII.2013
	Liczba godzin szkoleń odbytych przez kursantów (1 kurs - od 80h do 182h) (w ramach fazy testowej)	0/2160	Wyciąg z bazy danych portalu - lista czasu logowań do portalu/jednorazowo na koniec II etapu - VIII.2013
	Liczba osób niewidomych i niedowidzących, którzy aktywnie poszukiwali pracy w trakcie realizacji projektu	0/15	Ankieta wśród uczestników projektu – osób niewidomych niedowidzących/jednorazowo na koniec IV etapu - VI.2014
	Liczba osób niewidomych i niedowidzących, które podjęły zatrudnienie lub samozatrudnienie w wyniku udziału w projekcie (w ramach fazy testowej)	0/ 2 (1K, 1M)	Liczba podpisanych umów dotyczących zatrudnienia/ liczba wpisów do rejestru działalności gospodarczej/ pomiar w III etapie projektu - XII.2013
Cel szczegółowy: Zwiększenie potencjału	Liczba kursów podstawowych – narzędzie	0/2	Protokół odbioru kursu/zamieszczenie na

oferty ośrodków pomocy społecznej w zakresie aktywizacji niepracujących osób niewidzących i niedowidzących z Dolnego Śląska poprzez udostępnienie nowego narzędzia – modelu szkoleń zdalnych wspierających ich aktywizację, w okresie od 02.2012 do 29.06.2014, na Dolnym Śląsku.	innowacyjne (opracowanych w ramach fazy testowania)		platformie/ jednorazowo po przekazaniu raportu na koniec II etapu - VIII.2013
	Liczba kursów specjalistycznych – narzędzie innowacyjne (opracowanych w ramach fazy testowania)	0/4	Protokół odbioru kursu/zamieszczenie na platformie/ jednorazowo po przekazaniu raportu na koniec II etapu - VIII.2013
	Liczba OPS/ZAZ/PCPR testujących model (w ramach fazy testowania)	0/5	Raport z przekazania modelu/jednorazowo na koniec II etapu - VIII.2013
	Ilość danych w bazie kontaktów ogłoszeń o pracę/ cv na platformie e-learningowej (w ramach fazy upowszechniania i włączania)	0/30	Wyciąg z bazy danych portalu /jednorazowo na koniec IV etapu - VI.2014
	Liczba klientów OPS/ZAZ/PCPR, którzy skorzystali z nowej oferty tj. modelu (w ramach fazy upowszechniania i włączania)	0/180	Liczba logowań na portalu E-learningowym / jednorazowo na koniec IV etapu - VI.2014
	Liczba OPS/ZAZ/PCPR włączonych w etap upowszechniania	0/167, 0/4, 0/30	Lista/jednorazowo na koniec IV etapu - VI.2014
	Liczba OPS/ZAZ/PCPR, które wdrożą model (w ramach fazy upowszechniania i włączania)	0/30	Lista instytucji, które włączą model do swojej oferty (zrzut ze strony www lub deklaracja)- na koniec IV etapu - VI.2014

Zmiany względem wniosku o dofinansowanie projektu innowacyjnego

1. We wniosku założono rekomendację dwóch zmian w głównym nurcie polityki, jednakże w czasie realizacji projektu jedna z nich weszła w życie – 16 maja 2012 r. podpisane zostało Rozporządzenie Rady Ministrów do ustawy o interoperacyjności systemów teleinformatycznych podmiotów realizujących zadania publiczne, dlatego we wskaźnikach wymieniono jedną rekomendację.
2. Po analizie wyników przeprowadzonych badań i analiz rozszerzono wskaźniki realizacji oraz skorygowano źródła weryfikacji i częstotliwość pomiaru w stosunku do wniosku o dofinansowanie. Skorygowano też termin osiągnięcia celu szczegółowego nr 1.

3. Opis innowacji, w tym produktu finalnego

3.1. Na czym polega innowacja

W ramach projektu opracowany zostanie model kształcenia E-learningowego wraz z kursami adresowany do osób z niepełnosprawnością wzroku. Opracowana platforma będzie spełniała standardy dostępności na poziomie WCAG 2.0 AA, co zapewnia pełną dostępność zamieszczonych treści dla osób niewidomych i niedowidzących, a także wszystkich zagrożonych zjawiskiem wykluczenia cyfrowego. Kursy zamieszczone na platformie będą opracowane w oparciu o badania potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych sensorycznie, pracodawców oraz ośrodków pomocy społecznej. Wartością dodaną jest fakt, że z platformy będą mogli korzystać wszyscy użytkownicy bez względu na stan ich zdrowia i miejsca zamieszkania. Od momentu osadzenia platformy na etapie testowania będzie ona dostępna dla wszystkich chętnych do skorzystania z niej na terenie całej Polski. Również po zakończeniu projektu wszyscy niewidomi i niedowidzący, bez względu na to gdzie się znajdują, będą mogli korzystać z wytworzonych w jego ramach narzędzi.

W trakcie prowadzonych badań zmierzających do opracowania produktu, zauważono duży dystans w stosunku do osób niewidomych i niedowidzących, ze strony pracodawców i innych osób niemających kontaktu z osobami niepełnosprawnymi. Wynika on prawdopodobnie z braku wiedzy i umiejętności zachowania się w obecności takich osób. Tworzy to barierę komunikacyjną, a co za tym idzie stereotypowe spojrzenie na tę grupę społeczną. W obrębie platformy osadzona będzie sekcja dotycząca savoirre – vivre'u wobec osób niepełnosprawnych. Ma to służyć pomocą w przełamywaniu barier i nawiązaniu swobodnego kontaktu z osobami niepełnosprawnymi, w szczególności osobami niewidomymi i niedowidzącymi. Z założenia będzie to część czysto informacyjna, gdzie treści będą publikowane w standardowo przyjęty sposób dla stron internetowych, a więc listy odnośników do kategorii tematycznych i łączy hipertekstowych.

Jest to całkowicie nowe podejście łączące kreatywne i innowacyjne wykorzystanie stosowanych narzędzi w połączeniu z zupełnie nowym produktem. Produkt wytworzony w ramach projektu będzie nowością na rynku i ma unikatowy charakter. Dotychczas podejmowane wobec osób niewidomych i niedowidzących działania edukacyjne nie wykorzystywały w takim stopniu nowoczesnych technologii i nie były dostosowane do ich potrzeb.

Innowacyjność opracowanego w ramach projektu rozwiązania występuje przede wszystkim w wymiarze formy wsparcia. Po przetestowaniu platforma szkoleniowa stanie się bazą, za pomocą której osoby niewidome i niedowidzące, w sposób dla nich dostępny, będą mogły zapoznać się z wyselekcjonowanymi pakietami szkoleń dotyczącymi wchodzenia na rynek pracy (blok podstawowy - 2 kursy) i przygotowującymi do pełnienia konkretnych obowiązków na danym stanowisku pracy (blok specjalistyczny – 4 kursy). 94% przebadanych respondentów w ramach projektu stwierdziło, że forma kształcenia za pomocą kursów on-line byłaby skuteczna i pożądana²¹. Tematyka kursów została wybrana na podstawie badań: kurs Excel

²¹ Raport opisowy z badania przeprowadzonego metodą ilościową dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, G.Sikorski, P.Bartkowiak, D.Sitek, 2012

w zarządzaniu MŚP(kursy księgowe - 19% respondentów), kurs programowania aplikacji mobilnych w JAVA (kursy cyfrowe - 25% respondentów), kurs skutecznej sprzedaży telefonicznej call – center (kursy telekomunikacyjne - 19% respondentów), kurs skutecznej windykacji należności z podstawą prawną(kursy interpersonalne - 14%)²². Każdy kurs będzie miał swojego trenera – tutora, który będzie do dyspozycji szkolących się, co znacznie podniesie skuteczność i atrakcyjność kursu. Będzie on oceniał postępy kursantów, ale także będzie odpowiadał na ich pytania czy też poprzez komunikator osadzony na platformie bezpośrednio pomagał w kształceniu. Platforma będzie miała charakter otwarty, co pozwoli na rozszerzanie bazy kursów w miarę potrzeb i oczekiwań. Ponadto, platforma zawierać będzie forum wymiany ofert pracy i kandydatur, które stanowić będzie jednocześnie bazę danych osób poszukujących pracy wraz z ich kompetencjami oraz tablicę ofert. Bardzo ważne jest, że uczestnicy nie będą musieli zgłaszać się do urzędu, to urząd będzie w każdym momencie do ich dyspozycji. Po wejściu na stronę OPS, PCPR czy ZAZ praktycznie od razu będą mogli zacząć kurs. Ponadto uczestnicy uzyskają dodatkowe informacje i być może nawiążą kontakt z pracodawcą. W ramach platformy udostępnione zostaną uczestnikom także istotne informacje dotyczące rejestracji działalności gospodarczej i innych procedur lub aspektów prawnych związanych z działalnością zarobkową. Istotnym elementem produktu finalnego jest również część komunikacyjna (wiadomości, forum, blog, tworzenie grup), która umożliwi wzmocnienie więzi z innymi osobami z niepełnosprawnością narządu wzroku, którzy podejmują działania w celu pozyskania zatrudnienia lub są aktywni zawodowo. Prezentowanie pozytywnych przykładów jest istotnym elementem utrzymania u uczestników motywacji do realizacji kursów w pełnym wymiarze. Platforma e-learningowa ma więc stanowić nie tylko źródło wiedzy, ale również być miejscem wymiany doświadczeń między osobami narażonymi na wykluczenie społeczne, działającymi aktywnie w kierunku zmiany tego stanu rzeczy. Możliwość kontaktu z innymi osobami znajdującymi się w podobnej sytuacji, może stanowić swego rodzaju wirtualną grupę wsparcia, która pomoże użytkownikowi przełamać opór do zmiany w sobie i najbliższym otoczeniu.

Innowacyjność występuje także:

- **w wymiarze odbiorcy** - Po raz pierwszy w Polsce osoby niewidome i niedowidzące zostaną wyposażone w pełni dostosowany do swojej niepełnosprawności bank pakietów edukacyjnych, rozwijających kompetencje ułatwiające wejście na rynek pracy. Ta grupa osób była do tej pory marginalnie wspierana w zakresie dostępu do rynku pracy, a jak dotąd nie otrzymała wsparcia w dedykowanej, cyfrowej formie, która nie wymaga od osób niewidomych i niedowidzących dotarcia do miejsca wsparcia i nie obciąża ich terminem.

- **w wymiarze użytkownika** – Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Zakłady Aktywności Zawodowej oraz inne jednostki realizujące zadania społeczne zainteresowane implikacją rozwiązania otrzymają do dyspozycji innowacyjny model aktywizacji zawodowej wykorzystujący technologię E-learningu dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku. Gotowe scenariusze szkoleniowe będą stanowiły zestaw narzędzi tj. gotowych metod przekazywania wiedzy, wspierających inne formy aktywizujące stosowane przez OPS, ZAZ i PCPR.

---

²² ibidem

- **w wymiarze problemu** - Wyspecjalizowane działania związane z aktywizacją tej grupy odbiorców należą do rzadkości - z poziomu krajowego dotychczas zrealizowano zaledwie kilka projektów wspomagających zatrudnienie osób niepełnosprawnych, w tym niewidomych i niedowidzących (program Equal, PFRON), natomiast żadnego na Dolnym Śląsku, co przyczynia się m.in. do tak niskiej aktywności zawodowej osób niewidomych i niedowidzących.

3.2. Opis grup docelowych

Rozwiązanie innowacyjne skierowane jest do dwóch grup docelowych, jednak nie wyklucza korzystania z niego także podmiotów, do których projekt nie jest bezpośrednio adresowany (tj. np. PUP, agencje zatrudnienia), a także wszystkich osób niezależnie od stanu ich zdrowia czy miejsca zamieszkania. Wykorzystanie Internetu i jego globalnego zasięgu jak i uniwersalny charakter produktu finalnego pozwoli korzystać z niego wszystkim zainteresowanym.

ODBIORCY PRODUKTU

Odbiorcami produktu są osoby niewidome i niedowidzące, które bezpośrednio korzystać będą z pakietów edukacyjnych zamieszczonych na platformie e-learningowej. Wymiar docelowy w tej grupie odbiorców wynosi 4000 osób niewidomych i niedowidzących – w Dolnośląskim Okręgu PZN zarejestrowanych jest ponad 4000 osób, które mogą być potencjalnymi odbiorcami modelu kształcenia opracowanego w ramach projektu. Działania na etapie upowszechniania i włączania skierowane będą do 200 osób niewidomych i niedowidzących. Projekt zakłada ukończenie na etapie testowania jednego lub więcej kursów przez 15 osób niewidomych lub niedowidzących. Monitorowany będzie wpływ ukończenia kursu na aktywizację zawodową tych osób. Tematyka kursów została ustalona w wyniku przeprowadzonych w ramach projektu badań FCI i ankietowych oraz analizy rynku pracy, dzięki czemu oferta edukacyjna jest adekwatna do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących, a także jest zgodna z zapotrzebowaniem pracodawców²³. Po zakończeniu projektu platforma będzie służyć głównie osobom z niepełnosprawnością wzroku, nie wykluczając wszystkich innych zainteresowanych odbiorców. Dzięki wykorzystaniu Internetu i otwartej formule produktu po jego wdrożeniu będzie mogła z niego skorzystać każda osoba niewidoma i niedowidząca, czyli szacunkowa skala wdrożenia po zakończeniu projektu wynosi co najmniej 65 000 osób (osoby niewidome i niedowidzące zrzeszone w Polskim Związku Niewidomych).

UŻYTKOWNICY PRODUKTU

Użytkownikami produktu są ośrodki pomocy społecznej, Zakłady Aktywizacji Zawodowej a także inne jednostki polityki społecznej – głównie Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, które zostaną wyposażone w model kształcenia opracowany w ramach projektu. Bardzo ważnym czynnikiem determinującym zatrudnianie jest kompleksowe przygotowanie osób z niepełnosprawnością wzroku do podjęcia pracy na stanowiskach tworzonych zgodnie z potrzebami pracodawców oraz przygotowanie

²³ Raport „Badanie potrzeb w zakresie szkoleń zdalnych wspierających aktywizację zawodową osób niewidomych i niedowidzących” dla projektu E – learning na rzecz osób niewidomych i niedowidzących. E. Wojcikiewicz – Skrzypczak, 2012

zawodowe. OPS, PCPR oraz ZAZ posiadają odpowiednią kadre oraz zaplecze infrastrukturalne, jednakże brak jest informatycznych narzędzi pracy dostosowanych do specyfiki osób niewidomych i niedowidzących, zwłaszcza w obszarze technologii cyfrowych. Opracowany model zwiększy możliwość kierowania procesem zatrudnienia w ZAZ oraz pośredniczenia w rynku pracy przez OPS poprzez uczenie zarządzania sobą i wyrównywanie deficytów w zakresie umiejętności zawodowych potrzebnych do swobodnego poruszania się na rynku pracy. W wymiarze docelowym grupa użytkowników wynosi 167 OPS, 4 ZAZ oraz 30 PCPR na Dolnym Śląsku. Do etapu testowania włączone będą 3 OPS oraz 1 ZAZ i 1 PCPR. Działania upowszechniające i włączające skierowane będą do 201 instytucji (167 OPS, 4 ZAZ, 30 PCPR). Docelowo produkt może być stosowany we wszystkich jednostkach polityki społecznej w Polsce posiadających odpowiednią infrastrukturę techniczną. Dzięki zamieszczonej bazie kontaktowej platforma będzie służyć także jako giełda wymiany informacji pomiędzy pracodawcą, a poszukującymi pracy osobami niewidomymi i niedowidzącymi, a zatem pośrednim odbiorcą projektu staną się także pracodawcy.

Zmiany względem wniosku o dofinansowanie projektu innowacyjnego

1. We Wniosku o dofinansowanie zapisano, iż wymiarze docelowym liczba OPS wynosi - 260 jednostek na Dolnym Śląsku, co jest oczywistą pomyłką pisarską. Na terenie województwa dolnośląskiego działa 167 OPS. Liczbę tą uwzględniono w strategii. We wniosku zakładano także liczbę OPS w wymiarze upowszechniania i włączania - 12 instytucji. Na etapie tworzenia strategii zdecydowano, iż właściwym rozwiązaniem będzie skierowanie działań upowszechniających i włączających do wszystkich OPS na Dolnym Śląsku tj. 167.
2. Podobna sytuacja dotyczy ZAZ – we wniosku o dofinansowanie wskazano liczbę ZAZ w wymiarze upowszechniania i włączania – 1. Na etapie tworzenia strategii zdecydowano, iż właściwym rozwiązaniem będzie skierowanie działań upowszechniających i włączających do wszystkich ZAZ na Dolnym Śląsku tj. 4.
3. Do etapu testowania włączono 1 PCPR zgodnie z wynikami badań, które wykazały konieczność włączenia do projektu tych jednostek. Jednocześnie zaplanowano skierowanie działań upowszechniających i włączających do 30 PCPR na Dolnym Śląsku. Liczba docelowa została określona w strategii na 30 PCPR.
4. Zakładana liczba odbiorców działań upowszechniających i włączających we wniosku o dofinansowanie wyniosła 15 osób. Na etapie tworzenia strategii zdecydowano, iż właściwym rozwiązaniem będzie skierowanie działań upowszechniających i włączających do 200 osób niewidomych i niedowidzących na Dolnym Śląsku.

3.3. Efektywność produktu finalnego

Efektywność produktu finalnego uzależniona jest od stosunku koniecznych do poniesienia kosztów w odniesieniu do trwałości efektów. Jak dotąd jednostki polityki społecznej nie stosują rozwiązania zbliżonego do produktu finalnego opracowanego w ramach projektu. Wyjściowym stanem do oceny efektywności proponowanego produktu jest zatem stan zero. Analiza efektywności musi w tym przypadku opierać się

na stawkach stosowanych w sektorze komercyjnym oraz rekomendacji zastosowania produktu w jednostkach polityki społecznej.

Koszty są uzależnione od przyjętego wariantu utrzymania platformy. W analizie efektywności produktu przyjęto II warianty:

- wariant I – komercyjny,
- wariant II – oparty na strukturze i zasobach jednostki.

W każdym wariantcie brane są pod uwagę:

- hosting / kolokacja serwera,
- administracja serwisu.

Wariant I – komercyjny oparty na pełnej zewnętrznej obsłudze produktu musi uwzględniać stawki rynkowe i obsługę zewnętrzną produktu.

Koszty:

- hosting – ok. 480 zł rocznie,
- kolokacja serwera wirtualnego – ok. 1 500 zł rocznie,
- administracja serwisu – umowa zlecenie – 15h miesięcznie x 100h – 1 500 zł.

Razem roczny koszt wynosi 18 480 zł (hosting)– 19 500 zł (kolokacja serwera) rocznie netto.

Wariant II – polega na implikacji modelu w oparciu o infrastrukturę techniczną jednostki wdrażającej produkt.

Koszty:

- hosting – przy założeniu wykorzystania już opłacanej przez jednostkę usługi hostingowej zamieszczenie platformy w obrębie posiadanego serwera nie będzie generować kosztów lub będą one znikome,
- administracja serwisu– możliwe jest poszerzenie obowiązków pracownika jednostki, np. specjalisty IT bez zwiększenia wynagrodzenia lub też zwiększenie uposażenia o dodatek wynikający ze zwiększenia zakresu obowiązków – stawka, jeżeli zaistnieje, uzależniona jest od regulaminu wynagrodzeń, średnio jest to 300 zł miesięcznie.

Razem roczny koszt wynosi 3 600zł netto.

Konsultacje podczas badań focusowych oraz spotkań z pracownikami OPS, ZAZ oraz PCRS wykazały, że zastosowanie II wariantu przy implementacji produktu w tych jednostkach jest jak najbardziej realne i nie będzie stwarzać problemu. Przy rekomendowanym przyjęciu wariantu II koszty funkcjonowania produktu są bardzo niskie. Wnioskodawca kończąc realizację projektu przedstawi instytucji zarządzającej rekomendację zawierającą konkretne zalecenia dotyczące możliwości i jednostek, którym produkt może być przekazany.

Każda osoba podejmująca zatrudnienie przestaje pobierać świadczenia zasiłkowe, co w skali województwa oraz kraju niesie za sobą realne konsekwencje ekonomiczne, gdyż zmniejsza wysokie koszty rent i zasiłków. Zatem, pomimo konieczności poniesienia relatywnie niskich kosztów jest to narzędzie efektywne ekonomicznie.

Istotnym dla efektywności innowacji jest fakt, że dzięki wykorzystaniu technologii cyfrowych i Internetu oraz otwartej formule produktu korzystać z niej będą mogły wszystkie osoby niewidome i niedowidzące z całej Polski, niezależnie czy w ich województwie jednostki polityki społecznej wdrożą ją w swoich strukturach. Z kolei innowację będą mogły włączyć do swojej oferty aktywizacyjnej wszystkie jednostki

polityki społecznej, które uznają to za korzystne i będą posiadały odpowiednie zaplecze techniczne.

Barierą, która może uniemożliwiać stosowanie proponowanego rozwiązania bez wsparcia środków przeznaczonych na realizację projektów innowacyjnych może być stereotyp postrzegania osoby niewidomej lub niedowidzącej, jako nie w pełni wartościowego pracownika. Odpowiednie działania upowszechniające, możliwe dzięki środkom EFS, skierowane do szerokiego grona odbiorców, użytkowników projektu, a także do otoczenia społecznego wpłyną na poprawę postrzegania osób niewidomych i niedowidzących w społeczeństwie, co z kolei wpłynie na poprawę sytuacji osób z niepełnosprawnością narządu wzroku w zakresie ich aktywizacji zawodowej. Bariery mogą stanowić także koszty utrzymania platformy po zakończeniu projektu, jednakże jak wskazano powyżej w rekomendowanym przyjęciu wariantu II koszty funkcjonowania produktu są bardzo niskie.

3.4. Warunki konieczne dla właściwego działania innowacji

Aby innowacja działała właściwie a jej wdrożenie było skuteczne i efektywne konieczne jest spełnienie określonych warunków:

1. Opracowanie w pełni dostępnej platformy obsługiwanej przez programy czytające, a także kursy opracowane i przygotowane zgodnie ze standardami dostępności. Platforma będzie opracowana w taki sposób, by osoby niewidome i niedowidzące bez problemu, w sposób intuicyjny mogły się po niej poruszać, jej struktura będzie przejrzysta i zgodna z zasadami użyteczności²⁴).
2. Niezbędne będzie zaangażowanie OPS, ZAZ i PCPR we wdrażanie produktu i włączenie go do powszechnej praktyki. Aby je zapewnić, konieczne jest monitorowanie potrzeb i obaw związanych z implementacją rozwiązań testowanych w zaproponowanym narzędziu, spotkania Grupy Sterującej z osobami decyzyjnymi w OPS, ZAZ i PCPR oraz odpowiedzialnymi za merytoryczną obsługę strony www instytucji, stały nadzór Grupy Sterującej nad realizacją zadania. Aby zapewnić efektywne i właściwe działanie innowacji, pracownicy OPS, PCPR i ZAZ, którym zostanie zaprezentowany i przekazany model wraz z narzędziami, zostaną zaproszeni na szkolenia z zakresu skutecznego stosowania narzędzia, warsztaty oraz konferencje. Platforma będzie wyposażona w maksymalnie uproszczoną strukturę zarządzania treścią, tak by jej obsługa nie wymagała od pracowników ośrodków pomocy społecznej i Zakładów Aktywizacji Zawodowej specjalnej wiedzy technicznej i nie zajmowała dużo czasu.
3. Użytkownicy oraz odbiorcy muszą dysponować odpowiednim zapleczem technicznym. Użytkownicy, tj. OPS, ZAZ, PCPR muszą dysponować odpowiednią infrastrukturą techniczną, czyli posiadać zaplecze sprzętowe – komputery, dostęp do Internetu, muszą także posiadać stronę internetową, w obrębie której osadzony będzie produkt (zakładka, odsyłacz). Odbiorcy, tj. osoby niewidome i niedowidzące

²⁴ Raport opisowy z badania przeprowadzonego metodą ilościową, dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, G.Sikorski, P.Bartkowiak, D.Sitek, 2012

muszą dysponować sprzętem komputerowym wyposażonym w oprogramowanie asystujące – programy czytające, powiększające oraz mieć zapewniony dostęp do Internetu. Jednostki publiczne są obowiązane do posiadania odpowiednich systemów teleinformatycznych oraz publikacji informacji w Internecie co zapewnia skuteczną implementację modelu opracowanego w ramach projektu. Obsługa modelu nie wymaga specjalistycznej wiedzy, jest prosta, intuicyjna i w większości odbywa się automatycznie. Nie wymaga angażowania wyznaczonych do jej obsługi specjalistycznej kadry. Osoby niewidome i niedowidzące są wspomagane poprzez działania systemowe realizowane min. przez PFRON – np. program Homer, który finansuje osobom niepełnosprawnym zakup sprzętu komputerowego oraz specjalistycznego oprogramowania asystującego. Minimalizuje to wystąpienie ewentualnych barier dotyczących możliwości zastosowania oferowanego produktu.

4. Analiza finansowa przeprowadzona w ramach etapu badawczego wykazała, że koszt utrzymania platformy oraz tworzenia nowych kursów jest relatywnie niski.²⁵ Aby platforma mogła skutecznie działać, wystarczy osadzić ją na jednym serwerze i udostępnić poprzez aktywne zakładki na dowolnej liczbie stron OPS, PCPR lub ZAZ – pozwoli to zminimalizować koszt funkcjonowania platformy. Takie rozwiązanie może być zastosowane w odniesieniu do każdej jednostki chcącej wdrażać model.
5. Aby innowacja działała właściwie, konieczne jest odpowiednie jej upowszechnienie oraz zapewnienie właściwego jej wdrażania. W celu pozyskania jak największej liczby uczestników projektu, tj. osób niewidomych i niedowidzących oraz OPS, PCPR i ZAZ przeprowadzona zostanie kampania upowszechniająca opisana w dalszej części strategii wdrażania.

3.5. Efekt działania innowacji

Efektem, jaki Wnioskodawca chce osiągnąć w wyniku realizacji projektu, jest aktywizacja osób niewidomych i niedowidzących na otwartym rynku pracy i zapewnienie im możliwości podnoszenia kompetencji zawodowych. Stanie się tak dzięki zaangażowaniu instytucji pośredniczących czyli OPS, ZAZ i PCPR oraz wyposażeniu tych instytucji w nowoczesne i innowacyjne narzędzie pozwalające na skuteczną aktywizację zawodową tej grupy osób. Dzięki realizacji projektu zostaną wykorzystane możliwości, jakimi dysponują OPS, ZAZ i PCPR w zakresie infrastruktury cyfrowej, a wykorzystanie przez nie modelu szkolenia pozwoli znacząco wzbogacić ich ofertę aktywizacji zawodowej osób niewidomych i niedowidzących. Podniesienie kompetencji zawodowych tej grupy skutkować będzie zwiększeniem liczby osób, które podejmą pracę. W opinii 98% przebadanych w ramach projektu pracodawców nabycie kompetencji przez osoby niewidome i niedowidzące znacznie zwiększy ich atrakcyjność na rynku pracy. Jednocześnie, ponad 60% pracodawców nie wie nic o wysokich kompetencjach cyfrowych, jakimi dysponują osoby niewidome i niedowidzące²⁶. Zatem, wydaje się koniecznym silne włączenie do etapu upowszechniania także pracodawców.

²⁵ Analiza i raport w zakresie ekonomicznej strony funkcjonowania platformy e-learningowej dla osób niewidomych i niedowidzących, S. Petryna, 2012

²⁶ Raport opisowy z badania przeprowadzonego metodą ilościową, dla projektu E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących, G.Sikorski, P.Bartkowiak, D.Sitek, 2012

Możliwość dodawania kolejnych kursów stwarza możliwość elastycznego reagowania na potrzeby rynku pracy.

3.6. Produkt finalny

Produktem finalnym projektu będzie model kształcenia zdalnego w pełni dostępnego dla osób niewidomych i niedowidzących. Model będzie wyposażony w wymagane aplikacje i funkcjonalności, dążąc do maksymalizacji efektywności zdobywania wiedzy niezbędnej do wejścia na rynek pracy, w tym w obszarach kursów specjalistycznych.

Elementy modelu to:

- 6 ogólnodostępnych kursów e-learningowych w oparciu o scenariusze szkoleniowe (2 podstawowe, 4 specjalistyczne),
- w pełni dostępna platforma e-learningowa,
- katalog kompetencji poszukiwanych przez pracodawców,
- zalecenia techniczne dotyczące dostępności stron www niezbędnych dla dostępności portali dla osób niewidomych i niedowidzących,
- zalecenia stosowania szkoleń e-learningowych w rozwijaniu kompetencji osób niewidomych i niedowidzących,
- instrukcja dla pracowników jednostek pomocy społecznej,
- informator prawny,
- giełda pracy/ baza danych,
- savoir vivre wobec osób niewidomych i niedowidzących,
- komunikatory społeczne (wiadomości, forum, blog, grupy).

Platforma będzie wzbogacona o nieujęte we wniosku forum – giełdę wymiany ofert i kontaktów między pracodawcami a osobami niepełnosprawnymi poszukującymi pracy. Wnioskodawca wniósł tę zmianę analizując wyniki badań FCI, podczas których wyraźnie zasygnalizowano potrzebę zamieszczenia w obszarze platformy takiego narzędzia²⁷ (91% pracodawców niezatrudniających osób z niepełnosprawnością wzroku stwierdziło, że osoby te spełniają wymogi i oczekiwania z punktu widzenia efektywności pracy). Pracodawcy będą zachęceni do udziału w projekcie - zamieszczania ofert oraz korzystania z bazy profili - poprzez kampanię mailingową podkreślającą zarówno aspekt społeczny jak i realne korzyści takich działań. Zamieszczony będzie także w jej obrębie (zakładka, plik do pobrania) komplet informacji na temat możliwości samozatrudnienia. Opisane będą wymogi prawne i administracyjne dotyczące rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej opatrzone komentarzem oraz przydatnymi wskazówkami.

Na dzień dzisiejszy OPS, PCPR czy ZAZ nie dysponują żadną dedykowaną ofertą dla tej grupy osób. Obecnie stosowane praktyki aktywizacji zawodowej nie wykraczają jak wskazują badania zrealizowane w ramach projektu poza standardowe działania

²⁷ Raport „Badanie potrzeb w zakresie szkoleń zdalnych wspierających aktywizację zawodową osób niewidomych i niedowidzących” dla projektu E – learning na rzecz osób niewidomych i niedowidzących. E. Wojcikiewicz – Skrzypczak, 2012

przewidziane ustawą. Realizowane są działania w ramach projektów systemowych dofinansowanych z Funduszy Europejskich jednakże w żadnym z nich nie ma praktyk dostosowanych dla potrzeb osób z niepełnosprawnością sensoryczną, mających na celu aktywizację osób niewidomych i niedowidzących. Realizacja projektu pozwoli znacząco wypełnić tę lukę, jako innowacyjny projekt adresowany jest dla osób niewidomych i niedowidzących stanowi rozszerzenie oferty OPS, PCPR i ZAZ, która obecnie nie ma żadnych propozycji dla tej grupy osób.

Zmiany względem wniosku o dofinansowanie projektu innowacyjnego

- 1) W obszarze platformy zamieszczona będzie nieujęta we wniosku projektowym baza danych – forum wymiany informacji pomiędzy pracodawcami a osobami niewidomymi i niedowidzącymi poszukującymi pracy. Ma być ona swego rodzaju giełdą pracy gdzie pracodawcy będą mogli zamieszczać oferty pracy a osoby niewidome i niedowidzące z kolei będą mogli prezentować swoje kompetencje i możliwości branżowe. Pomysł na takie rozwiązanie zrodził się podczas wywiadów focusowych (FCI), taka propozycja padła zarówno ze strony pracodawców jak i osób niewidomych i niedowidzących. Wnioskodawca uznał, że warto jest rozszerzyć platformę o taką funkcjonalność, zwłaszcza, że nie podniesie to kosztów przewidzianych we wniosku.
- 2) W obszarze platformy umieszczona zostanie osobna zakładka z informacjami na temat samozatrudnienia osób niewidomych i niedowidzących, nieujęta we wniosku o dofinansowanie. Zmiana ta powodowana jest wynikami wywiadów focusowych (FCI), podczas których podkreślony był ten wymiar aktywizacji zawodowej.
- 3) Dodatkową funkcjonalnością nieuwzględnioną we wniosku o dofinansowanie będą też komunikatory społeczne dla uczestników i zakładka savoir vivre wobec osób niewidomych i niedowidzących. Zmiana ta również powodowana jest wynikami wywiadów focusowych (FCI), podczas których osoby niewidome i niedowidzące zwracały uwagę na wymiar społecznościowy platformy. Z kolei pracodawcy podkreślali brak wiedzy i umiejętności zachowania się w obecności osób niewidomych i niedowidzących.

4. Plan działania w procesie testowania produktu finalnego

4.1. Grupy docelowe z punktu widzenia wymiaru testowania

ODBIORCY W FAZIE TESTOWANIA

Badania wykazały, że w województwie dolnośląskim rozkład niepełnosprawności wzroku wynosi 68% osób niedowidzących i 32% niewidomych. Przeważają kobiety - 66% i osoby zamieszkujące miasta powyżej 200 tys mieszkańców - 56%. Testy przeprowadzać będzie 15 osób niewidomych i niedowidzących: 10 kobiet (66%) i 5 mężczyzn – wskaźnik w tym przypadku różni się od założonego we wniosku (8 kobiet, 7 mężczyzn). Zmiana ta została wniesiona w wyniku analizy rezultatów badań zrealizowanych w I etapie projektu. Rekrutacja do etapu badań oraz analiza zgłoszeń do I etapu osób deklarujących swój akces do udziału w projekcie pod względem kryterium płci wykazała, że racjonalna będzie zmiana założonych wskaźników. W testowaniu weźmie udział 10 osób niedowidzących i 5 osób niewidomych. Zgodnie z wynikami

badania testujące powinni mieć wykształcenie średnie bądź wyższe. Kryteriami rekrutacji będą także: posiadanie minimum podstawowych kompetencji w zakresie obsługi komputera i poruszania się w Internecie, posiadanie sprzętu komputerowego wyposażonego w oprogramowanie asystujące oraz deklaracja ukończenia któregoś z kursów. Badania oraz praktyka pozyskiwania respondentów do badań wykazała, że zakładane z początku, jako podstawowe, pozyskiwanie osób niewidomych i niedowidzących poprzez struktury PZN, okazało się nieskuteczne. Najlepsze wyniki osiągnięto przy wykorzystaniu środowiska Internetu - list dyskusyjnych oraz portali społecznościowych, a także droga polecenia. Tym sposobem pozyskano 90% respondentów. Biorąc pod uwagę nabór z wykorzystaniem Internetu, można założyć, że takie rozłożenie grupy testującej jest adekwatne do faktycznego stanu zainteresowania rynkiem pracy w tej grupie respondentów. Podobne wnioski przyniosły badania FCI. Aby zapewnić udział osób niewidomych i niedowidzących w testowaniu, wykorzystane zostaną media elektroniczne, deklarowany jest także udział i pomoc osób już pozyskanych na etapie badań.

Osoby testujące zostaną zapoznane z działaniem platformy oraz kursów, otrzymają instrukcje obsługi portalu, sam portal będzie wyposażony w samouczek ułatwiający zapoznanie się z jego funkcjami. Dostępna i jednocześnie atrakcyjna formuła kursów konsultowana z osobami niewidomymi i niedowidzącymi w I etapie projektu oraz tematy, które zostały wybrane w odpowiedzi na wykazane w badaniach potrzeby i oczekiwania osób niewidomych i niedowidzących zapewnią zaangażowanie osób testujących produkt.

UŻYTKOWNICY W FAZIE TESTOWANIA

Przeprowadzone w pierwszym etapie rozmowy z pracownikami OPS i ZAZ, w tym z osobami decyzyjnymi, pozwoliły pozyskać do etapu testowania zamierzone we wniosku wskaźniki: 15 pracowników OPS, ZAZ i PCPR, w tym 12 kobiet i 3 mężczyzn. W testowanie zaangażowane będą: 3 OPS, 1 ZAZ i 1 PCPR. Do etapu testowania zaangażujemy osoby pracujące w obszarze pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej, mające doświadczenie i praktykę w zakresie wsparcia osób wykluczonych społecznie oraz zainteresowane wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi wsparcia w pracy zawodowej. Pierwszeństwo w rekrutacji będą miały osoby posiadające doświadczenie w pracy z osobami niepełnosprawnymi. Kryterium rekrutacji będzie także posiadanie podstawowych kompetencji w zakresie obsługi komputera i poruszania się w Internecie. W ramach rekrutacji planowane są spotkania z przedstawicielami OPS/ZAZ/PCPR. Osoby zainteresowane udziałem wypełnią i prześlą do biura projektu formularz rekrutacyjny. Formularze zostaną ocenione przez zespół projektowy, który dokona wyboru grupy użytkowników.

Pracownikom testującym narzędzie i model zostanie udostępniona instrukcja zawierająca opis działania i obsługi platformy oraz kursów.

Zmiany względem wniosku o dofinansowanie projektu innowacyjnego

Do realizacji projektu na etapie testowania, wdrażania i upowszechniania włączono Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. Podczas badań (FCI) respondenci silnie akcentowali takie rozszerzenie z uwagi na zadania realizowane przez PCPR. Respondenci zwracali uwagę, że proces testowania oraz wdrażania i upowszechniania

produktu byłby niepełny i merytorycznie niewystarczający bez objęcia nimi także PCPR, które pełnią bardzo ważną rolę w zakresie aktywizowania osób niepełnosprawnych, dysponuje także możliwościami implikacji produktu do swoich struktur. Wnioskodawca, mając to na uwadze, postanowił włączyć do projektu także Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

4.2. Przedmiot testowania

Uczestnicy otrzymają do testów w pełni dostosowaną dla osób niewidomych i niedowidzących platformę E-learningową, w której osadzone będą kursy.

PAKIET PODSTAWOWY:

- aktywne poszukiwanie pracy,
- przygotowanie do procesu rekrutacji.

PAKIET SPECJALISTYCZNY:

- kurs Excel w zarządzaniu MŚP,
- kurs programowania aplikacji mobilnych w JAVA,
- kurs skutecznej sprzedaży telefonicznej call – center,
- kurs skutecznej windykacji należności z podstawą prawną.

Do dyspozycji uczestników testujących produkt oddana będzie także giełda/baza danych ofert pracy i profili osób poszukujących zatrudnienia i pakiet informacji z zakresu samozatrudnienia (zakładka na stronie www).

Osoba niewidoma lub niedowidząca będzie mogła zalogować się do portalu w każdym wybranym przez siebie momencie i korzystać z kursów. Jednakże na potrzeby przedmiotowego etapu zostaną określone ramy czasowe testów. Przetestowane będą wszystkie kursy, każdy z kursów musi zostać ukończony.

4.3. Przebieg testowania.

Na potrzeby etapu testowania zrekrutowany zostanie siedmioosobowy Zespół Ekspertki. Do jego zadań należeć będzie organizacja i nadzór nad procesem testowania, przeprowadzenie konsultacji społecznych oraz opracowanie materiałów testujących. W skład zespołu wejdą eksperci odpowiedzialni za ewaluację modelu oraz jego modyfikację według wskazówek konsultantów testujących produkt.

Testowanie odbędzie się w następujących etapach:

- 1) konferencja otwierająca etap testowania, w której przewiduje się udział 80 osób - ma wspomóc rekrutację, w konferencji wezmą udział pracownicy jednostek polityki społecznej, Jednostek Samorządu Terytorialnego, osoby niewidome i niedowidzące, osoby decyzyjne, które mają wpływ na kształtowanie polityki społecznej w regionie oraz przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, instytucji rynku pracy, przedstawiciele pracodawców, otoczenie społeczne,
- 2) rekrutacja osób testujących produkt, w wyniku której zostanie wyłoniona grupa odbiorców i użytkowników - w pierwszym etapie testowania będą konsultować i weryfikować funkcjonalność platformy e – learningowej,

- 3) podpisanie listów intencyjnych z OPS, ZAZ i PCPR, które będą brały udział w etapie testowania produktu, 20 spotkań z reprezentantami instytucji integracji społecznej,
- 4) opracowanie kursów,
- 5) utworzenie i uruchomienie platformy e-learningowej,
- 6) testowanie scenariuszy szkoleń i funkcjonowania platformy e-learningowej,
- 7) testowanie przydatności produktu z punktu widzenia OPS, ZAZ i PCPR,
- 8) analiza rzeczywistych efektów testowanego produktu,
- 9) opracowanie ostatecznej wersji produktu.

Badanie opinii testujących oraz poznanie ich uwag i sugestii realizowane będzie przy pomocy formularzy uwag wypełnianych co miesiąc oraz ankiet po ukończeniu każdego kursu. Odbywać się będą także cykliczne konsultacje z zespołem testującym za pośrednictwem mediów elektronicznych, minimum raz w miesiącu. Stosowana będzie metoda wywiadu pogłębionego (INI) przeprowadzonego z każdym testującym. Na potrzeby testowania przez pracowników OPS, ZAZ oraz PCRS opracowana będzie dedykowana ankieta. Wszystkie opinie i sugestie będą analizowane przez zespół ekspercki oraz twórców kursów i platformy podczas spotkań roboczych. Spotkania odbywać się będą zgodnie z harmonogramem testowania, minimum raz w miesiącu, a wewnętrzne konsultacje na bieżąco. Analizowane będą wyniki konsultacji z testującymi, częstotliwość i liczba logowań, czas korzystania z kursów, wyniki wywiadów pogłębionych oraz formularze uwag i ankiety.

Przebieg testowania będzie stale monitorowany przez Zespół Ekspercki oraz Grupę Sterującą. Zadaniem zespołu jest udzielić odpowiedzi na następujące kluczowe pytania:

- Czy portal działa poprawnie i spełnia wszystkie wymogi dostępności? – testujący: osoby niewidome i niedowidzące,
- Czy forma kursów jest czytelna i skuteczna? – testujący: osoby niewidome i niedowidzące,
- Jaka jest skuteczność portalu w zwiększaniu zatrudnienia grupy odbiorców? - testujący: osoby niewidome i niedowidzące, pracownicy OPS, ZAZ i PCPR,
- W jakim stopniu model wpływa na skuteczności oferty instytucji integracji społecznej w aktywizacji jej klientów? – testujący: osoby niewidome i niedowidzące, pracownicy OPS, ZAZ i PCPR,
- Jakie są techniczne możliwości/ograniczenia portalu? – testujący: osoby niewidome i niedowidzące, pracownicy OPS, ZAZ i PCPR.

Zostaną też opracowane ostateczne rekomendacje dotyczące wdrożenia produktu na szerszą skalę i włączania do głównego nurtu polityki.

Testy przeprowadzone będą wśród użytkowników i odbiorców z terenu Dolnego Śląska.

Weryfikacja prawidłowego przebiegu testowania będzie zadaniem Kierownika projektu, Specjalisty ds. rozliczeń i monitoringu, Koordynatora badań, testowania i ewaluacji, Koordynatora upowszechniania oraz Grupy Sterującej. Te osoby będą także podejmowały ewentualne decyzje dotyczące wprowadzania korekt i modyfikacji.

5. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa

5.1. Ewaluacja wewnętrzna projektu

Aby innowacja działała prawidłowo, musi spełniać oczekiwania jej użytkowników i odbiorców. Aby to zapewnić, Zespół Projektowy wraz z ekspertami będą stale monitorowali przebieg testowania produktu, stopień satysfakcji z posługiwania się produktem oraz jego przydatność. Na etapie testowania przeprowadzone będą badania z użytkownikami i odbiorcami projektu. Zebrane wyniki zostaną poddane wnikliwej analizie, zdefiniowane zostaną kluczowe obszary, w których zaobserwowano mocne strony produktu.

Analiza będzie się opierać na pięciu kryteriach:

- kryterium trafności – pozwoli ocenić, czy innowacja odpowiada założonym i zidentyfikowanym potrzebom odbiorców i użytkowników innowacji, analizowana będzie prawidłowość funkcjonowania platformy i jej użyteczność, a także formuła i tematyka kursów,
- kryterium skuteczności – pozwoli określić, w jakim stopniu innowacja realizuje założone cele projektu,
- kryterium trwałości – pozwoli określić potencjał i możliwość kontynuacji innowacji po zakończeniu projektu,
- kryterium efektywności – pozwoli ocenić na podstawie analizy ekonomicznej szacowany koszt wdrożenia i stosowania narzędzia,
- kryterium oddziaływania – pozwoli ocenić czy realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia szans na osiągnięcie celów PO KL

Kryteria będą analizowane na podstawie:

- ankiet,
- formularzy uwag,
- raportów z wywiadów pogłębionych,
- raportów zespołu projektowego.

Monitorowany będzie także sposób zarządzania projektem.

Zespół ekspertów będzie na bieżąco analizować zebrane w trakcie procesu testowania opinie i materiały (ankiety, formularze uwag, raporty z wywiadów pogłębionych). Eksperti spotykać się będą cyklicznie, tj. co dwa miesiące od rozpoczęcia procesu testowania, podczas 4 paneli eksperckich. Na podstawie przeprowadzonych analiz, Zespół Ekspertów będzie wydawał zalecenia dotyczące wprowadzenia zgłaszanych zmian lub poprawek. Decyzję o wprowadzeniu zmiany w produkcie podejmie Koordynator ds. badań, ewaluacji, testowania. Wprowadzone zmiany będą testowane, aby potwierdzić ich zasadność.

W tworzeniu narzędzi badawczych oraz w analizie wniosków wynikających z badań, będą brać udział przedstawiciele każdej z grup docelowych. W ramach ewaluacji wezmą oni udział w 4 warsztatach dla uczestników projektu, ekspertów i członków Zespołu

Projektowego. Warsztaty posłużą analizie danych z testowania oraz opracowaniu ostatecznej wersji produktu finalnego.

Do zadań Zespołu Ekspertów analizującego wyniki testowania należeć będzie także opracowanie rekomendacji dotyczących wdrożenia produktu na szerszą skalę i włączenia go do głównego nurtu polityki. Efektem tych działań będzie udział członków Zespołu Projektowego w pracach adekwatnych komisji sejmowych.

Na zakończenie etapu ewaluacji Zespół Projektowy opracuje wzorzec metody wdrażania modelu kształcenia dla szerszej grupy użytkowników, zawierający m.in.: wnioski z etapu testowania, zalecenia dotyczące określania tematów kursów oraz najlepszej metody implikacji narzędzia w jednostkach polityki społecznej.

W ramach ewaluacji wewnętrznej projektu powstaną 2 raporty kwartalne oraz jeden raport kompilacyjny.

5.2. Ewaluacja zewnętrzna produktu finalnego

W celu zapewnienia niezależnej i obiektywnej oceny produktu finalnego zostanie zlecona ewaluacja zewnętrzna. Zadaniem będzie ocena przebiegu i efektów etapu testowania innowacji, weryfikacja zgodności z założonymi wskaźnikami, sprawdzenie potencjału wdrożeniowego opracowanego modelu oraz opracowanie rekomendacji testowania produktu finalnego.

Wybór instytucji ewaluującej zostanie dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- skład zespołu przeprowadzającego ewaluację (doświadczenie w obszarze merytorycznym rynku pracy, finansowym, projektów w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz kompetencji ewaluatorów),
- doświadczenia w przeprowadzaniu badań/ewaluacji w obszarze rynku pracy, w szczególności zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- posiadanie certyfikatów,
- sposób prezentacji rezultatów ewaluacji,
- potencjał osobowy głównego audytora i sposób podejścia do organizacji ewaluacji,
- cena i inne warunki finansowe.

Przed przystąpieniem do wyboru instytucji przeprowadzającej ewaluację zostanie przygotowany pakiet kryteriów j/w, z przyporządkowaniem wag do poszczególnych z nich, co pozwoli wybrać obiektywnie najlepszego wykonawcę.

Zadania do realizacji w ramach oceny produktu finalnego obejmują:

- ewaluację finansową, która pozwoli ocenić zasadność poniesionych kosztów w odniesieniu do przyjętych celów i zadań zaplanowanych w harmonogramie,
- ewaluację jakościową, która oceni rzetelność przeprowadzonych w ramach projektu działań, badań i realizacji, zweryfikuje zgodność z zakładanymi we wniosku kryteriami technicznymi oraz poziom przygotowania narzędzi,

- ewaluację merytoryczną, której zadaniem będzie ocena wartości badań w pierwszym i drugim etapie projektu, zgodność utworzonych narzędzi z wynikami etapu badawczego, ich zawartość merytoryczną, poddany badaniom będzie proces testowania – użyte metody i narzędzia, kursy zostaną zbadane z zaleceniem stosowania modelu CIPP.

Ewaluacja CIPP polega na zadawaniu serii pytań dotyczących 4 komponentów:

KONTEKST: opis i analiza kontekstu programu, ocena potrzeb i celów oraz tego, czy proponowane rozwiązania są odpowiednio dobrane do potrzeb; pomaga w podjęciu decyzji dotyczących planowania

WKŁAD: opis nakładów, zasobów i źródeł programu, porównanie jak program może działać w porównaniu z innymi programami, analiza spodziewanych korzyści i kosztów, analiza planowanego kształtu programu, analiza alternatywnych strategii i procedur; pomaga w podjęciu decyzji związanych ze strukturą programu

PROCES: analiza jak program jest wdrażany (zgodnie z planem, zgodnie z prawem i etyką itp.) analiza zaburzeń i defektów oraz możliwych sposobów ich naprawy; pomaga podjąć decyzje dotyczące realizacji projektu

PRODUKT: analiza ogólnych i specyficznych efektów/skutków programu, mierzenie spodziewanych i niespodziewanych wyników, wycena zasług programu, wycena efektywności kosztowej; efektywna przy tworzeniu ewaluacji podsumowującej (jakie są wyniki i waga programu, czy program powinien być kontynuowany?).

Identyfikacja efektów zastosowania innowacji na szerszą skalę z punktu widzenia jej użytkowania zostanie przeprowadzona poprzez analizę sprawdzającą czy platforma zapewnia możliwość implikacji kolejnych kursów przez użytkowników zewnętrznych, nie objętych etapem testowania. Zostanie także sprawdzone czy platforma jest wyposażona w odpowiednie instrukcje i narzędzia pozwalające uruchomić platformę bliźniaczą – klon.

Aby zmaksymalizować efektywność ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej, ewaluacja zewnętrzna będzie się opierać także na kryteriach:

- kryterium trafności,
- kryterium skuteczności,
- kryterium trwałości,
- kryterium efektywności,
- kryterium oddziaływania.

Ewaluacja zewnętrzna odbędzie się w zgodzie z harmonogramem:

- 1) ogłoszenie konkursu ofert,
- 2) wybór podmiotu realizującego ewaluację zewnętrzną,
- 3) wybór i zatwierdzenie narzędzi badawczych,

- 4) badania ewaluacyjne,
- 5) analiza wyników ewaluacji,
- 6) przekazanie wyników ewaluacji wraz z raportem i rekomendacją.

Zarówno ewaluacja wewnętrzna jak i zewnętrzna mają na celu dostarczyć danych i informacji, które zapewnią zachowanie jak najwyższych standardów realizacji zadań ze szczególnym naciskiem na ich wysoką skuteczność i efektywność.

Osobami odpowiedzialnymi za właściwy przebieg tego etapu będą: Koordynator badań, testowania, ewaluacji oraz Koordynator upowszechniania.

Raport z ewaluacji zewnętrznej będzie użyty do wprowadzenia ewentualnych zmian wykazanych przez ewaluację zewnętrzną.

6. Strategia upowszechniania

6.1. Cel upowszechniania

Działania upowszechniające mają na celu promowanie innowacyjnego modelu aktywizacji zawodowej osób niewidomych i niedowidzących, dotarcie do potencjalnych użytkowników produktu wytworzonego w ramach projektu (platforma E-learningowa), odbiorców i wszystkich zainteresowanych informacją o celu projektu oraz etapami jego realizacji i wdrażania.

Realizacja upowszechniania będzie się odbywała podczas 3 faz projektu poprzez różne działania, kanały komunikacyjne i formy przekazywania informacji służące przede wszystkim:

- rozpowszechnianiu wiedzy na temat realizacji projektu i tworzonego w jego ramach narzędzia – platformy E-learningowej wspierającej aktywizację zawodową osób niewidomych i niedowidzących,
- upowszechnianiu wiedzy nt. problemu nieaktywności zawodowej osób niewidomych i niedowidzących i tym rozpowszechnieniu nowego podejścia, które będzie skutkowało zwiększeniem świadomości społecznej wobec zatrudniania osób z niepełnosprawnością,
- wsparciu i stworzeniu współpracy oraz dobrego kontaktu pomiędzy odbiorcami projektu (OPS, PCPR, ZAZ) a jego beneficjentami (osoby niewidome i niedowidzące), którego celem ma być pełniejsze wsparcie tej grupy osób niepełnosprawnych,
- zaangażowaniu grup użytkowników i odbiorców, a także pracodawców do badań i analiz w ramach opracowywania narzędzia wsparcia, a następnie do współpracy w ramach tworzenia platformy E-learningowej i jej testowania,
- upowszechnianiu wiedzy wśród pracodawców na temat możliwości zdalnej pracy osób niewidomych i niedowidzących, jak i również o możliwości podnoszenia kompetencji pracowniczych osób niepełnosprawnych w formie zdalnej, zachęcanie do korzystania z bazy danych portalu,
- upowszechnianiu wiedzy o projekcie wśród osób decyzyjnych, polityków, urzędników, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz osób

zaangażowanych w szeroko rozumianą politykę społeczną oraz szukaniu rozwiązań prawnych i systemowych w ramach innowacyjnych form wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem.

Osobą odpowiedzialną za realizację działań upowszechniających w projekcie będzie Koordynator upowszechniania.

6.2 Charakterystyka odbiorców i użytkowników działań upowszechniających

ODBIORCY

Osoby niewidome i niedowidzące (min. 200 osób na Dolnym Śląsku) – będą informowane o nowej możliwości poszerzenia swoich kompetencji zawodowych, zachęcane do skorzystania z produktu finalnego projektu, zaangażowane do współtworzenia produktu w celu podniesienia jego jakości.

UŻYTKOWNICY

Przedstawiciele instytucji pomocy społecznej (OPS, ZAZ, PCPR - min. 201 przedstawicieli, 201 podmiotów na Dolnym Śląsku) - potencjalni użytkownicy produktu finalnego, konieczne więc jest, aby zrozumieli na czym polega usługa i co za jej pomocą są w stanie uzyskać, jakie są korzyści w ramach korzystania z narzędzi.

OTOCZENIE SPOŁECZNE

- otoczenie osób niewidomych i niedowidzących – osoby te będą informowane o nowej usłudze aktywizacji zawodowej i zachęcane do skorzystania z niej. Otoczenie, jako czynnik mający znaczny wpływ na decyzję o podjęciu aktywności zawodowej przez niepełnosprawnych oraz kształtujący opinię społeczną, jest niezwykle istotnym elementem upowszechniania.
- pracodawcy – będą informowani o możliwościach pozyskania wykwalifikowanych pracowników spośród osób niewidomych i niedowidzących. Działania upowszechniające będą miały na celu zwiększenie przychylności tej grupy do zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, mają też na celu zachęcenie do zamieszczania ofert i korzystania z bazy danych.
- przedstawiciele lokalnych władz oraz dyrektorzy wojewódzkich, powiatowych i gminnych wydziałów spraw społecznych, jako osób odpowiedzialnych za politykę społeczną na Dolnym Śląsku.
- instytucje rynku pracy, agencje zatrudnienia, jako instytucje potencjalnie zainteresowane wykorzystaniem nowego narzędzia aktywizacji osób niewidomych i niedowidzących
- organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych – ze względu na bliski kontakt z grupą odbiorców, w celu poszerzenia wiedzy nt. możliwości wsparcia i aktywizacji zawodowej osób niewidomych i niedowidzących.

6.3 Opis działań upowszechniających

DZIAŁANIA UPOWSZECHNIAJĄCE W FAZIE POGŁĘBIONEJ DIAGNOZY I OPRACOWANIA WSTĘPNEJ WERSJI PRODUKTU FINALNEGO (II.2012 r. – IX.2012 r.):

- wydruk 350 ulotek i 100 plakatów – rozpowszechnienie wśród instytucji pomocy społecznej na terenie Dolnego Śląska,
- prowadzenie strony projektu - www.nowaperspektywa.org wraz z forum - promowanie w grupie odbiorców i użytkowników projektu idei platformy E-learnigowej skierowanej do osób niewidomych i niedowidzących,
- zamieszczenie informacji nt. projektu i zaproszenia do udziału w konsultacjach społecznych na stronie internetowej Polskiego Związku Niewidomych,
- rozmowy telefoniczne z przedstawicielami OPS, ZAZ, pracodawcami, z osobami niewidomymi i niedowidzącymi (ok. 150 rozmów) - prezentacja informacji o projekcie,
- przeprowadzenie spotkania z przedstawicielami PZN Okręg Dolnośląski,
- udział w 3 konferencjach/seminariach z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych – prezentacja informacji o założeniach projektu

DZIAŁANIA UPOWSZECHNIAJĄCE W FAZIE TESTOWANIA ORAZ ANALIZY RZECZYWISTYCH EFEKTÓW TESTOWANEGO PRODUKTU I OPRACOWANIA OSTATECZNEJ WERSJI PRODUKTU FINALNEGO (X.2012 r.-XII. 2013 r.):

- organizacja konferencji otwierającej etap testowania dla 80 osób – uczestnicy to m. in.: przedstawiciele odbiorców i użytkowników, przedstawiciele NGO i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, instytucji rynku pracy, przedstawiciele pracodawców, lokalnych władz, otoczenie społeczne,
- wydruk 1150 ulotek i 350 plakatów – rozpowszechnienie wśród instytucji pomocy społecznej na terenie Dolnego Śląska oraz wśród NGO i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, instytucji rynku pracy, pracodawców,
- prowadzenie strony projektu - www.nowaperspektywa.org wraz z forum – promowanie w grupie odbiorców i użytkowników projektu idei platformy e-learnigowej skierowanej do osób niewidomych i niedowidzących,
- zamieszczenie aktualnej informacji nt. platformy e-learningowej i zaproszenia do udziału w fazie testowania na stronie internetowej Polskiego Związku Niewidomych oraz na portalach społecznościowych i tematycznych (min. 3 portale)
- organizacja 20 spotkań z przedstawicielami instytucji integracji społecznej z Dolnego Śląska w celu potencjalnego rozszerzenia grupy użytkowników i zapewnienia trwałości wypracowanego narzędzia,

- wysyłka min. 300 maili do instytucji integracji społecznej, osób niewidomych i niedowidzących, pracodawców, organizacji pozarządowych i instytucji wspierających osoby niepełnosprawne z informacją o projekcie i rozwiązaniach technologicznych umożliwiających zdalne wsparcie szkoleniowe dla osób niewidomych i niedowidzących.

DZIAŁANIA UPOWSZECHNIAJĄCE W FAZIE INTENSYFIKACJI DZIAŁAŃ UPOWSZECHNIAJĄCYCH I WŁĄCZAJĄCYCH (I-VI. 2014 r.):

- opracowanie katalogu prezentującego rezultaty projektu i produkt finalny tj. Model kształcenia E-learningowego (250 szt.) – rozpowszechnienie katalogu wśród łącznie 250 instytucji pomocy społecznej, organizacji i instytucji wspierających osoby niepełnosprawne, lokalnych władz,
- stworzenie wersji PDF katalogu prezentującego rezultaty projektu i produkt finalny tj. Model kształcenia E-learningowego, udostępnienie katalogu na stronie www projektu,
- organizacja konferencji zamykającej projekt dla 100 osób podczas której zaprezentowane zostaną rezultaty projektu i produkt finalny tj. Model kształcenia E-learningowego – uczestnicy to m.in.: przedstawiciele odbiorców i użytkowników, przedstawiciele organizacji i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, przedstawiciele pracodawców, lokalnych władz, otoczenie społeczne,
- wydruk 1000 ulotek i 300 plakatów – rozpowszechnienie wśród instytucji pomocy społecznej, NGO i instytucji wspierających osoby niepełnosprawne na terenie Dolnego Śląska, pracodawców,
- zamieszczenie informacji nt. rezultatów projektu na stronie www Polskiego Związku Niewidomych,
- zamieszczenie informacji nt. projektu na portalach tematycznych (min. 3 portale),
- przesłanie notatek z informacją o wynikach projektu do prasy lokalnej (min. 5 gazet).
- kampania mailingowa skierowana do pracodawców mająca na celu zachęcenie ich do udziału w projekcie – umieszczania na platformie ofert oraz korzystania z bazy profili

Zmiana w stosunku do wniosku o dofinansowanie

Dotyczy Punktu 6.2. – Otoczenie społeczne. Wyniki badań jednoznacznie wykazały, że otoczenie społeczne osób niewidomych i niedowidzących pełni bardzo ważną rolę w podejmowaniu przez te osoby decyzji. Wynika to także z doświadczenia wnioskodawcy z dotychczasowych działań w zakresie aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych. Równie ważne jest przełamywanie stereotypów i zmiana postawy wobec osób niepełnosprawnych pośród przedstawicieli otoczenia społecznego. Z tego powodu

wnioskodawca włączył do etapu upowszechniania również otoczenie społeczne osób niewidomych i niedowidzących, co nie było ujęte we wniosku. Włączenie otoczenia społecznego znacząco wzmocni oddziaływanie upowszechniania i znacznie rozszerzy jego spektrum.

7. Strategia włączania do głównego nurtu polityki

7.1. Cel strategii włączania

Celem działań włączających do głównego nurtu polityki jest zapewnienie, że w przyszłości produkt finalny projektu znajdzie szerokie zastosowanie i zapewni sobie trwałość w ramach istniejących instytucji integracji społecznej. Sukcesem działań włączających będzie między innymi przyjęcie rekomendacji opracowanych w ramach projektu przez komisje sejmowe, w pracach których Wnioskodawca weźmie udział.

W wymiarze horyzontalnym działania włączające zakładają przekonanie osób decyzyjnych, zaangażowanych w proces aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, o wysokiej użyteczności produktu i zachęcenie do zastosowania tego rozwiązania w aktywizacji osób niewidomych i niedowidzących. **Wymiar horyzontalny działań mainstreamingowych ma charakter wiodący w projekcie.**

Celem działań wertykalnych będzie dążenie do włączenia w nurt polityki rekomendacji w zakresie stosowania innowacyjnych i opartych na nowych technologiach rozwiązań (platforma E-learningowa) służących aktywizacji zawodowej i społecznej tych grup, których niepełnosprawność uniemożliwia korzystanie z obecnie stosowanych rozwiązań.

Odpowiedzialny za realizację działań włączających w projekcie będzie Koordynator upowszechniania.

7.2. Adresaci działań włączających

UŻYTKOWNICY DZIAŁAŃ WŁĄCZAJĄCYCH

Grupa użytkowników została wybrana ze względu na szczególną rolę w kształtowaniu polityki społecznej zarówno na Dolnym Śląsku jak i w Polsce:

- osoby decyzyjne reprezentujące instytucje integracji społecznej (w tym OPS, PCPR, ZAZ - 201 osób) z terenu województwa dolnośląskiego— osoby te będą miały bezpośredni wpływ na wdrożenie nowego rozwiązania w swoich instytucjach, konieczne jest więc szczegółowe zapoznanie ich z produktem,

objaśnienie sposobu funkcjonowania platformy oraz przekonanie ich na temat skuteczności nowego rozwiązania,

- urzędnicy szczebla wojewódzkiego (Dyrektor Wydziału ds. Osób Niepełnosprawnych UMWD, Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej DUW, Dyrektor Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej i inni - min. 5 osób) – jako osoby mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej w tym w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych na poziomie wojewódzkim,
- przedstawiciele powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych - min. 25 osób - jako osoby inicjujące działania na rzecz aktywizacji osób z niepełnosprawnością i mające wpływ na podział środków finansowych na aktywizację zawodową i społeczną,
- przedstawiciele władz gmin i powiatów z terenu Dolnego Śląska - min. 50 osób - jako osoby mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej w tym w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych na poziomie gmin i powiatów,
- przedstawiciele instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie Dolnego Śląska (Polski Związek Niewidomych, fundacje, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe -min.10 podmiotów – jako osoby bezpośrednio zaangażowane w aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych i wydające opinie nt. polityki społecznej jako III sektor,
- przedstawiciele KIW, IP2, Sieci Tematycznych - min. 10 osób – jako przedstawiciele instytucji europejskich funduszy społecznych kształtujących politykę społeczną w obszarze funduszy unijnych,
- Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych – 1 osoba – jako inicjator zmian legislacyjnych,
- posłowie i senatorowie z regionu – 3 osoby – jako osoby odpowiedzialne za kształtowanie polityki społecznej w tym w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych na poziomie centralnym.

ODBIORCY DZIAŁAŃ WŁĄCZAJĄCYCH

- osoby niewidome i niedowidzące z terenu Dolnego Śląska - min. 200 osób – osoby bezpośrednio korzystające z produktu finalnego, konieczne jest więc szczegółowe zapoznanie tych osób z funkcjonalnością platformy i zaprezentowanie korzyści wynikających z korzystania z tego rozwiązania,

7.3. Formy działań włączających

Działania włączające są ściśle powiązane z działaniami upowszechniającymi. Obie formy działań są istotne dla powodzenia projektu, w szczególności w obszarze angażowania lokalnych polityków i decydentów.

DZIAŁANIA WŁĄCZAJĄCE W FAZIE POGŁĘBIONEJ DIAGNOZY I OPRACOWANIA WSTĘPNEJ WERSJI PRODUKTU FINALNEGO (II.2012 r. – IX.2012 r.) – w ramach włączania horyzontalnego i wertykalnego:

- organizacja spotkań z 16 osobami decyzyjnym w celu zaprezentowania idei projektu i produktu finalnego jako nowoczesnych i tańszych form aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych;
- propagowanie idei projektu i produktu finalnego w oparciu o stronę internetową projektu

DZIAŁANIA WŁĄCZAJĄCE W FAZIE TESTOWANIA ORAZ ANALIZY RZECZYWISTYCH EFEKTÓW TESTOWANEGO PRODUKTU I OPRACOWANIA OSTATECZNEJ WERSJI PRODUKTU FINALNEGO (X.2012 r.-XII.2013 r.) - w ramach włączania horyzontalnego i wertykalnego:

- konferencja otwierająca etap testowania – 80 osób – uczestnikami konferencji poza grupą użytkowników i odbiorców produktu finalnego będą osoby decyzyjne, które mają wpływ na kształtowanie polityki społecznej w regionie oraz przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- opracowanie i rozesłanie drogą mailową informacji o projekcie i produkcie finalnym do osób decyzyjnych (j.w.), które nie będą brały udziału w konferencji – 100 osób,
- opracowanie i rozesłanie min. 20 listów intencyjnych do osób decyzyjnych – przedstawicieli instytucji integracji społecznej oraz organizacja 20 spotkań z dyrektorami OPS/ZAZ/PCPR – min. 20 osób,
- udział członków Zespołu Projektowego w pracach sejmowej komisji polityki społecznej i rodziny w celu propagowania innowacyjnych form aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz aktywnego udziału w konsultacjach społecznych dotyczących rozwiązań legislacyjnych.

DZIAŁANIA WŁĄCZAJĄCE W FAZIE INTENSYFIKACJI DZIAŁAŃ UPOWSZECHNIAJĄCYCH I WŁĄCZAJĄCYCH (I-VI.2014 r.):

- konferencja zamykająca, podczas której zaprezentowane zostaną rezultaty projektu i produkt finalny tj. Model kształcenia E-learningowego – 100 osób - uczestnikami konferencji poza grupą użytkowników i odbiorców produktu finalnego będą osoby decyzyjne, które mają wpływ na kształtowanie polityki społecznej w regionie oraz przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- przesłanie drukowanej wersji katalogu prezentującego rezultaty projektu i produkt finalny tj. Model kształcenia E-learningowego (250 szt.) do 250

jednostek: instytucji pomocy społecznej, organizacji i instytucji wspierających osoby niepełnosprawne, lokalnych władz.

- opracowanie i rozesłanie informacji o projekcie i produkcie finalnym tj. Modelu kształcenia E-learningowego do osób decyzyjnych, które nie będą brały udziału w konferencji (j.w.) – 150 osób,
- opracowanie i przekazanie 10 rekomendacji w zakresie wdrożenia produktu finalnego dla OPS/ZAZ/PCPR,
- przekazanie Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Pełnomocnikowi Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, PFRON oraz Instytutowi Rozwoju Służb Społecznych wyników testowania (katalog w formie elektronicznej PDF).
- Organizacja 6 seminariów włączających dla min. 80 osób, przedstawicieli instytucji integracji społecznej oraz instytucji zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych; instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu Dolnego Śląska;
- Organizacja 2 seminariów włączających dla 16 osób w tym: urzędników szczebla wojewódzkiego (Dyrektor Wydziału ds. Osób Niepełnosprawnych UMWD, Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej DUW, Dyrektor Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej i inni), przedstawiciel KIW, IP2, ST, posłów i senatorów z teren Dolnego Śląska;
- Udział członków zespołu projektowego w pracach sejmowej komisji polityki społecznej i rodziny – prezentacja rekomendacji do stosowania produktu finalnego;
- Przesłanie rekomendacji w zakresie stosowania produktu finalnego dla MPiPS, MAiC, UMWD – min. 3 rekomendacje.

Zmiany względem wniosku o dofinansowanie projektu innowacyjnego

We wniosku o dofinansowanie planowano organizację 8 seminariów upowszechniających. W rzeczywistości taka forma działań bardziej odpowiada działaniom włączającym – bezpośrednie spotkania mające na celu szczegółowe zapoznanie uczestników z produktem finalnym. Stąd też dokonano zmiany z organizacji 8 seminariów upowszechniających na organizację 8 seminariów włączających.

O sukcesie projektu świadczyć będzie włączenie modelu funkcjonowania zdalnego systemu szkoleń do swojej oferty przez min. 30 jednostek pomocy społecznej (OPS, ZAZ oraz PCPR) na Dolnym Śląsku.

8. Kamienie milowe

L.p.	Termin	Opis kamienia milowego
1	I. 2013	Organizacja konferencji otwierającej II etap projektu
2	II. 2013	Zakończenie rekrutacji odbiorców i użytkowników do etapu testowania i utworzenie grupy osób testujących produkt
3	IV. 2013	Oddanie do testów dostępnej platformy E-learningowej
4	IV. 2013	Osadzenie na platformie 2 kursów podstawowych i 4 kursów specjalistycznych
5	IV. 2013	Rozpoczęcie testowania platformy E-learningowej
6	VIII. 2013	Oddanie raportów z testowania/zakończenie testowania
7	XII. 2013	Zakończenie ewaluacji zewnętrznej - opracowanie raportu z ewaluacji zewnętrznej
8	XII. 2013	Opracowanie finalnej wersji produktu - przekazanie produktu finalnego do walidacji
9	VI. 2014	Zakończenie organizacji seminariów włączających na terenie Dolnego Śląska - oddanie sprawozdania z realizacji seminariów
10	VI. 2014	Włączenie rekomendacji dotyczących produktu do głównego nurtu polityki
11	VI. 2014	Organizacja konferencji zamykającej projekt - podsumowanie projektu

Zmiany względem wniosku o dofinansowanie projektu innowacyjnego

Punkt 1. Beneficjent przesunął datę organizacji konferencji otwierającej II etap projektu w stosunku do terminu podanego we wniosku z XI.2012 r. na I.2013 r. z uwagi na termin złożenia, oceny i obrony strategii wdrażania projektu innowacyjnego testującego tj. 28 IX. Nie jest możliwe, aby profesjonalnie przygotować konferencję w 30 dni (Fundacja Widzialni rokrocznie jest organizatorem międzynarodowej konferencji Cyfrowo Wykluczeni).

Punkt 2. Opierając się na doświadczeniach z procesu rekrutacji w I etapie projektu, beneficjent przedłużył czas rekrutacji w etapie testowania, tak by zapewnić odpowiedni dobór testujących, gwarantujący merytoryczność i rzetelność testów. We wniosku

rekrutację przewidziano na IX, X 2012 roku. Strategię złożono 26 września 2012, obrona strategii i rozpatrzenie jej wdrażania odbędzie się X, XI 2012 roku. Rekrutacja może się rozpocząć XII 2012. Wnioskodawca przedłużył okres rekrutacji o 1 miesiąc – zatem zakończy się ona w II 2013r.

Punkt 3. Ze względu na przesunięcia w harmonogramie wnioskodawca przesunął datę oddania do testów wstępnej wersji platformy z III 2013 na IV 2013. Jest to spowodowane wymogami technologicznymi przy tworzeniu platformy.

Punkt 9. Wnioskodawca przesunął termin zakończenia organizacji seminariów włączających z uwagi na okres oczekiwania na walidację produktu finalnego, a także dla jak najlepszego i skutecznego zorganizowania i przeprowadzenia seminariów. We wniosku podano termin zakończenia seminariów na III 2014r. Przekazanie produktu finalnego do walidacji nastąpi w XII.2013r. Ocena produktu potrwa ok. 1-2 m-cy. Nie jest więc możliwe zorganizowanie 8 seminariów upowszechniających w ciągu jednego miesiąca. Stąd organizacja seminariów została wydłużona do VI.2014r.

9. Analiza ryzyka

A) Zidentyfikowane ryzyko	B) Prawdopodobieństwo wystąpienia 1- Niskie 2- Średnie 3- Duże	C) Wpływ ryzyka na realizację projektu 1- Niskie 2- Średnie 3- Duże	D) Najważniejsze ze zagrożeń B x C Powyżej 4 - istotne	Sposób ograniczenia wystąpienia zagrożenia
ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z ETAPEM TESTOWANIA				
Niewystarczająca ilość zrekrutowanych osób niewidomych i niedowidzących testujących produkt finalny Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępu do zatrudnienia 15 osób niewidomych i niedowidzących spełniających kryteria grupy odbiorców poprzez opracowanie modelu funkcjonowania szkoleń zdalnych wspierających ich aktywizację na Dolnym Śląsku, w okresie od 02.02 2012 do 29.06.2014	2	3	6	ZAPOBIEGANIE: energiczna i skuteczna rekrutacja z wykorzystaniem sprawdzonych w I etapie metod – wykorzystanie list dyskusyjnych i portali społecznościowych, a także marketingu szeptanego; zaangażowanie osób niewidomych i niedowidzących biorących udział w I etapie. MINIMALIZOWANIE: monitorowanie efektów procesu rekrutacji przez Specjalistę ds. rozliczeń i monitoringu; wydłużenie okresu rekrutacji – dokonanie zmiany w harmonogramie projektu.

<p>Przerwanie udziału w procesie testowania i nieukończenie kursu przez uczestnika projektu (ONiN) Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępu do zatrudnienia 15 osób niewidomych i niedowidzących spełniających kryteria grupy odbiorców poprzez opracowanie modelu funkcjonowania szkoleń zdalnych wspierających ich aktywizację na Dolnym Śląsku, w okresie od 02.02.2012 do 29.06.2014</p>	2	2	4	<p>ZAPOBIEGANIE: rekrutacja osób najbardziej zmotywowanych i zainteresowanych wzrostem kwalifikacji i uzyskaniem certyfikatu, cotygodniowa weryfikacja udziału w kursie (weryfikacja terminów ostatnich logowań, weryfikacja stopnia realizacji kursu przez uczestnika na platformie), bieżące kontakty członków Zespołu Projektowego z uczestnikiem. działania motywujące podejmowane przez tutora w realizacji kursu, MINIMALIZOWANIE: dobór nowego uczestnika z listy rezerwowej pod warunkiem, że będzie mógł ukończyć kurs w okresie testowania oraz zrekrutowanie większej liczby uczestników niż założony wskaźnik, dbałość o prawidłowe i sprawne funkcjonowanie platformy.</p>
<p>Niewłaściwe stosowanie opracowanego narzędzia (platformy E-learningowej) przez użytkowników, brak wiedzy na temat stosowania proponowanego narzędzia, błędy w obsłudze narzędzia Cel szczegółowy: Zwiększenie potencjału oferty ośrodków pomocy społecznej w zakresie aktywizacji niepracujących osób niewidzących i niedowidzących z Dolnego Śląska poprzez udostępnienie nowego narzędzia – modelu szkoleń zdalnych wspierających ich aktywizację, w okresie od 02.2012 do 29.06.2014, na Dolnym Śląsku.</p>	2	2	4	<p>ZAPOBIEGANIE: szkolenie pracowników instytucji objętych projektem (OPS, ZAZ i PCPR) w obsłudze narzędzia, umożliwienie dostępu do konsultacji w trakcie trwania projektu, opracowanie instrukcji obsługi narzędzia w formie papierowej i elektronicznej; stały nadzór i pomoc w trakcie trwania projektu, adaptacja instrukcji do potrzeb użytkowników. MINIMALIZOWANIE: monitoring stosowania narzędzia przez OPS/ZAZ/PCPR, dodatkowe spotkanie szkoleniowe lub konsultacje indywidualne dla osób, które mają problemy ze stosowaniem narzędzia, wyjaśnienie zasad użytkowania i adaptacja instrukcji.</p>
ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z ETAPEM UPOWSZECHNIANIA				
Stereotypowe podejście	3	2	6	ZAPOBIEGANIE: szeroko

<p>do osób niewidomych jako pracowników Cel główny: Wzrost skuteczności inst. integracji społ. w aktywizacji niepracujących os. niepełnosprawnych poprzez wypracowanie modelu funkcjonowania zdalnego systemu szkoleń wspierających aktywizację os. niewidomych i niedowidzących, do 29.06.2014, na Dolnym Śląsku</p>				<p>zakrojone działania promocyjne służące upowszechnianiu wiedzy o osobach niewidomych i słabowidzących jako efektywnych pracownikach, stworzenie pakietu obowiązków możliwych do wykonywania przez grupę odbiorców, stworzenie narzędzia weryfikującego postępy szkoleniowe pod kątem osób niewidomych i niedowidzących. MINIMALIZOWANIE: upowszechnianie w formie papierowej, elektronicznej i poprzez stronę www materiałów promujących zatrudnianie osób niewidomych i niedowidzących, upowszechnianie informacji o portalu oraz jego ofercie dostosowanej do potrzeb osób niewidomych.</p>
<p>Niewystarczająca współpraca ze strony urzędników OPS ZAZ, PCPR, niewystarczająca motywacja urzędników do przekazywania informacji na temat platformy E-learningowej Cel szczegółowy: Zwiększenie potencjału oferty ośrodków pomocy społecznej w zakresie aktywizacji niepracujących osób niewidzących i niedowidzących z Dolnego Śląska poprzez udostępnienie nowego narzędzia – modelu szkoleń zdalnych wspierających ich aktywizację, w okresie od 02.2012 do 29.06.2014, na Dolnym Śląsku.</p>	3	3	9	<p>ZAPOBIEGANIE: właściwa promocja i upowszechnienie projektu, szkolenie pracowników urzędu, wdrażanie korekt sygnalizowanych przez użytkowników w ramach tworzenia portalu; stała współpraca z urzędami objętymi projektem, regularny cykl spotkań i seminariów, stały kontakt telefoniczny i mailowy pomiędzy Zespołem Projektowym a partnerami projektowymi. MINIMALIZOWANIE: organizacja dodatkowych spotkań z kadrą kierowniczą i pracownikami tych instytucji, stałe monitorowanie ich działań, stały kontakt z osobami testującymi produkt.</p>
ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z ETAPEM WDRAŻANIA				
<p>Brak bądź ograniczenie środków na wdrożenie produktu przez użytkowników Cel szczegółowy:</p>	3	2	6	<p>ZAPOBIEGANIE: ukierunkowanie prac Zespołu Projektowego przy opracowaniu wstępnej i ostatecznej wersji produktu</p>

Zwiększenie potencjału oferty ośrodków pomocy społecznej w zakresie aktywizacji niepracujących osób niewidzących i niedowidzących z Dolnego Śląska poprzez udostępnienie nowego narzędzia – modelu szkoleń zdalnych wspierających ich aktywizację, w okresie od 02.2012 do 29.06.2014, na Dolnym Śląsku.				na rozwiązania jak najbardziej efektywne ekonomicznie; sporządzenie analiz ekonomicznych i rekomendacji wdrażania nastawionej na oszczędność. MINIMALIZOWANIE: opracowywanie rozwiązań zgodnych z polityką minimalizowania kosztów.
Ryzyko nie włączenia do głównego nurtu polityki Cel główny: Wzrost skuteczności inst. integracji społ. w aktywizacji niepracujących os. niepełnosprawnych poprzez wypracowanie modelu funkcjonowania zdalnego systemu szkoleń wspierających aktywizację os. niewidomych i niedowidzących, do 29.06.2014, na Dolnym Śląsku	2	2	4	Zapobieganie: spotkania, stały kontakt z osobami decyzyjnymi, Minimalizowanie: rozszerzenie działań włączających na poziomie urzędu marszałkowskiego – pełnomocnik ds. ON

Analiza ryzyka będzie prowadzona na bieżąco przez Specjalistę ds. rozliczeń i monitoringu.

W przypadku wystąpienia sytuacji ryzyka informacja na ten temat zostanie przekazana Kierownikowi projektu, który podejmie odpowiednie działania. W sytuacjach tego wymagających Kierownik projektu może wspomagać się opinią Grupy Sterującej.

Załączniki:

1. Wstępna wersja produktu finalnego
2. Raport z realizacji badań
3. Raport opisowy z badań ilościowych
4. Raport: badanie potrzeb w zakresie szkoleń wspierających aktywizację zawodową osób niewidomych i niedowidzących